

www.musavat.com

ÜS AVAT

Xəbər

**İnflyasiya gələn ilin
büdcəsinə
necə təsir
edəcək? -
təhlil**

yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 17 oktyabr 2023-cü il Çərşənbə axşamı № 186 (8322) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**20 ilin möhtəşəm akkordları:
Prezident İlham Əliyev
Xankəndidə bayrağımızı ucaltdı**

200 ilin qələbəsinin
rəsmi təsdiqi: dövlət
suverenliyimizin
Qarabağda bərpası
tam reallaşdı

yazısı səh.9-da

**Müstəqilliyin bərpası, yoxsa
qorunması daha çətin idi - şərh**

yazısı səh.4-də

**ABŞ-ın Zəngəzur "dərdi" -
Vaşinqton vasitəçilik
şansını yandıra bilər**

yazısı səh.6-da

**Ağdamdakı Monitoring Mərkəzi
bağlanır? - kritik gözlənti**

yazısı səh.4-də

**Ermənilərin tələşi bitmir - Şuşa
Bəyannaməsindəki həmin o bənd...**

yazısı səh.7-də

**Ailə sirləri efirə çıxsa bilərmir?
- yazılan və yazılmayan
qanunların ziddiyyəti**

yazısı səh.13-də

**Boş qalan 9 deputat yeri -
Gürcüstan nümunəsi bizdə
də mümkündürmü...**

yazısı səh.11-də

**Beynəlxalq Məhkəmədə erməni
muxtariyyəti söhbəti -
Bakı isə "möhürü"nü vurub!**

yazısı səh.12-də

**Daha bir narkoman taksi
sürücüsü saxlandı: yeni qaydalar
niyə işləmir? - SOS!**

yazısı səh.15-də

**Azərbaycan neft emalını
9%-dək artırıb**

yazısı səh.13-də

ƏLİYEV DƏN MAKRONA XANKƏNDİ MESAJI - PARİS İSMARISI DÜZ OXUYACAQMI?

Status "tabutu"na vurulan sonuncu mismar;
"Qarabağ dünya üçün müzakirə mövzusu
olaraq bitmək üzrədir, yeni dövr başlayır..."

yazısı səh.8-də

Referendum anonsu verildi: hansı yeniliklər gözlənilir - rəy

Yeni Ana Yasada deputat sayının artırılması, ölkənin inzibati-ərazi
bölgüsünün dəyişdirilməsi, yaradılmış 14 iqtisadi rayonun inzibati-ərazi
vahidinə çevrilməsi, yerli özünüidarəetmənin gücləndirilməsi, böyük
şəhər bələdiyyələrinin təsisi nəzərdə tutulur

yazısı səh.11-də

**Elxan Şahinoğlu:
"Danışqları
davam etdirmək
üçün ən münasib
ünvan Tiflisdır"**

yazısı səh.5-də

**Papa ermənilərə
görə əl-ayağa
düşdü - bəs
dağıdılan
məscidlər?!**

yazısı səh.12-də

**Rauf Arifoğlu:
"2020-ci ildən start
götürən 4-cü
Respublika
quruluşunun vüsət
alması prosesi
Xankəndidə
yeniləndi"**

yazısı səh.3-də

Prezident Füzulidə bir sıra binaların təməlini qoydu

Oktyabrın 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Füzuli rayonuna səfər edib.

Dövlətimizin başçısı Füzuli rayonunun Cuvarlı kəndinin təməlinin qoyulması mərasimində iştirak edib. Prezident həmçinin Qoçəhmədli kəndinin, Füzuli şəhərində ikinci və üçüncü yaşayış komplekslərinin, 240 yerlik uşaq bağçasının, idman kompleksinin, inzibati binanın təməlini qoyub.

Minalı əraziyə daxil olmaq istəyən 8 nəfər saxlanılıb

Minalı əraziyə daxil olmağa cəhd edən şəxslər saxlanılıb.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin regional qrupundan APA-ya bildirilib ki, Tərtər rayonundan digər istiqamət üzrə mina və insan həyatı üçün təhlükəli maddələrdən təmizləməyən əraziyə daxil olmağa cəhd edən 8 nəfər DİN əməkdaşları tərəfindən müəyyən edilib.

Oktyabrın 15-də günün qaranlıq saatlarında təhlükəli əraziyə daxil olan şəxslər saxlanılaraq polis orqanına gətiriliblər.

Onlar barəsində müvafiq qaydada protokollar tərtib edilib. Tərtib edilən protokollara baxılması üçün aidiyyəti üzrə rayon məhkəməsinə göndərilib.

Azad edilmiş ərazilərdə daha 581 mina aşkarlanıb

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən icra olunan əməliyyatlar barədə həftəlik məlumat (09.10.2023 - 15.10.2023) açıqlanıb.

ANAMA-dan APA-ya verilən məlumata görə, Tərtər, Ağdam, Laçın, Füzuli, Şuşa, Qubadlı, Xocavənd, Cəbrayıl və Zəngilanda 496 piyada əleyhinə mina, 85 tank əleyhinə mina, 1732 Partlamamış Hərbi Sursat (PHS) aşkarlanıb.

Bildirilib ki, 631 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlənilib.

Elçin Əmirbəyov: "Növbəti addım Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin delimitasiyası danışıqları ola bilər"

"Mən həqiqətən inanıram ki, bu, müharibənin sonu olacaq, çünki nəhayət, biz sülhə gedən yolda əsas daşı aradan qaldırdıq. Bu daş isə Ermənistan silahlı qüvvələrinin suveren ərazimizdə davam edən qanunsuz hərbi mövcudluğu idi".

Bu barədə **Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov** BBC-yə müsahibəsində deyib.

Əmirbəyov hesab edir ki, növbəti addım Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədin delimitasiyası ilə bağlı danışıqlar ola bilər.

"Əsas məqam bu mə-

sələnin sülh yolu ilə həll edilməsi üçün hər iki tərəfin kifayət qədər siyasi iradəyə sahib olub-olmayacağıdır. Biz ikitərəfli danışıqların digər istiqamətləri üzrə olduğu kimi, bu məsələnin də həllində də olduqca maraqlıyıq. Hesab edirəm ki, aramızdakı sərhəd nə qədər tez razılaşdırılsa, bir o qədər yaxşıdır. Bu zaman hər hansı hərbi əməliyyatların yenidən başlaması ehtimalı da bir o qədər azalmış olacaq", - deyərək Elçin Əmirbəyov qeyd edib.

O, həmçinin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı da fikirlərini bildirib:

"Biz qəbul edirik ki, bu, Ermənistanın suveren ərazisidir. Lakin qarşı tərəfin dəhliz boyu hərəkətin təhlükəsizliyini necə təmin edəcəyini bilmək bizim üçün vacibdir. Bizə lazımdır ki, Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvana və ya geri istiqamətdə qatara minən hər bir səfərinin təhlükəsizliyinə etibarlı zəmanət verilsin".

Əmirbəyovun sözlərinə görə, Bakı danışıqlara hazırdır, lakin Ermənistan prosesi ləngitməyə üstün verərsə, o zaman Azərbaycan İran ərazisindən marşrut çəkməkdə qərarlıdır.

Külək güclənəcək, temperatur 6-8 dərəcə aşağı enəcək, çaylardan sel keçəcək

Bakıda və Abşeron yarımadasında oktyabrın 17-si səhərdən şimal-qərb küləyinin 15-20 m/s, arəbir 23-28 m/s, gündüz yarımadaının bəzi yerlərində arəbir 30 m/s-dək güclənəcəyi gözlənilir.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən APA-ya verilən xəbəyə görə, Azərbaycanın rayonlarında oktyabrın 17-si gündüzdən 20-si səhərdək ölkə ərazisində hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, bəzi yerlərdə fasilələrlə leysan xarakterli yağış yağacağı gözlənilir.

ehtimalı var.

Qərb küləyi oktyabrın 17-si və 19-da 15-20 m/s, arəbir 23-25 m/s, 17-də bəzi yerlərdə arəbir 28-30 m/s-dək güclənəcək.

Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə tədricən 6-8° aşağı enəcək.

Çaylarda sululuğun artacağı, Balakən-Şəki bölgəsinin ərazisindən axan Katexçay, Talaçay, Şinçay, Kürmükçay; Oğuz-Qəbələ bölgəsinin Göyçay, Dəmiraparaçay, Girdimanchay; Quba-Qusar bölgəsinin Vəlvələçay, Qaraçay; Daşkəsən-Gəndəbəy və Gəncə-Qazax bölgəsinin Əsrikçay, Gəncəçay, Qabırırçay; Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsinin Gorançay, Quruçay, Köndələnçay çaylarından qismüddətli daşqın və sel keçəcəyi ehtimalı var.

HƏMAS İsrailə hücum etmək üçün 4 il hazırlaşib

HƏMAS İsrailə hücum etmək üçün 4 il hazırlaşib.

APA xəbər verir ki, bu barədə İranın "Tasnim" agentliyi yazıb.

Agentlik qeyd edib ki, HƏMAS-ın İsrail ərazisinə hücumu tərəflər arasında qarşıdurmada yeni dövrün başlanğıcı olub:

"Əl-Əqsa Tufanı" əməliyyatı HƏMAS-ın 2020-ci ildən etibarən təlimlər keçməsi və mümkün hücum ssenarilərini işləyib hazırlaması sayəsində mümkün olub. HƏMAS döyüşçüləri qoşunların operativ səfərbər edilməsi, şəhər mühitində döyüş əməliyyatlarının aparılması, düşmənin yaşayış məntəqələrinin və hərbi obyektlərinin ələ keçirilməsi, sahilyanı ərazilərin işğalı və desant əməliyyatları üzrə məşqlər həyata keçiriblər", - məlumatda deyilir.

Agentlik həmçinin vurğulayıb ki, HƏMAS təşkilatının builki təlimləri "Əl-Əqsa Tufanı" əməliyyatından cəmi bir ay əvvəl baş tutub. İsrail hakimiyyəti təlimləri ciddi qəbul etməyib və təşkilatın döyüş strategiyasını tədqiq etməyib.

9 ayda Azərbaycana 800 min tona yaxın buğda idxal edilib

2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycana 210 milyon 742.28 min dollar dəyərində 792 min 331.38 ton buğda idxal edilib.

"APA-Economics" Dövlət Gömrük Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, bu göstərici ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə həcm baxımından 6.5% və ya 48 min 131 ton, məbləğ baxımından isə 19.6% və ya 51 mln. 324 min dollar çoxdur.

Xatırladaq ki, cari ilin yanvar-sentyabr aylarında buğda idxalı Azərbaycanın ümumi idxalının 1.67%-nə bərabər olub.

Əlavə edək ki, 2023-cü ilin sentyabr ayında ölkəyə idxal edilmiş ərzaqlıq buğdanın 1 tonunun orta qiyməti, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 32.2% və ya 191.89 manat azalaraq 404,35 manat təşkil edib.

Oktabrın 15-də İlham Əliyevin ilk dəfə prezident seçilməsinin 20 ili tamam oldu. 20 il öncə Azərbaycan bayrağını öpüb gözünün üstünə qoyan Prezident verdiyi bütün sözləri tutdu - Azərbaycanı hər mənada ucaltdı, azad Qarabağda, Xankəndidə bayrağımızı dalğalandırdı. Beləliklə, 15 oktyabrda Azərbaycan tarixinə daha bir Zəfər günü kimi yazıldı. Prezident Xankəndidəki çıxışında da Azərbaycan xalqına verdiyi sözü tutduğuna şad olduğunu dilə gətirdi:

“Düz 20 il bundan əvvəl Azərbaycan xalqı mənə böyük etimad göstərərək prezident seçkilərində Prezident vəzifəsinə seçmişdir. O vaxt doğma xalqıma müraciət edərək söz vermişdim ki, Azərbaycan xalqının və Azərbaycan dövlətinin milli maraqlarını müdafiə edəcəyəm, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü qoruyacağam. Konstitusiyaya və Qurani-Kərimə əl basaraq and içmişdim. Şadam ki, son 20 il ərzində verdiyim bütün vədlər, qarşıma qoyduğum bütün vəzifələr icra edildi”.

Prezident İlham Əliyev 20 il öncəki andıçmə zamanı bildirmişdi ki, yol xəritəsində Azərbaycanı zəngin və güdrətli ölkəyə çevirmək, geosiyasi müstəvidə ölkəmizin mövqeyini möhkəmlətmək, güclü ordu qurmaq, dövlətlərlə bərabərliyə, qarşılıqlı etimada və əməkdaşlığa əsaslanan əlaqələr qurmaq və s. hədəfləri var. Bu illər ərzində dəqiq düşünülmüş addımlar, gələcəyə hesablanmış uğurlu strategiya sayəsində Azərbaycan həm regionda, həm də dünyada hesablaşılan dövlətə çevrilib. Prezident İlham Əliyev Xankəndidəki çıxışında bunu xüsusi vurğuladı: “Bu illər ərzində Azərbaycan gücləndi, Azərbaycan dünya miqyasında özünə layiq yerini tuta bildi. Artıq Azərbaycanla dünyada hesablaşırlar. Ölkəmizin mövqeyi, dövlətimizin addımları nəinki bölgədə, daha da böyük coğrafiyada böyük mənə daşıyır. Bir çox hallarda Azərbaycan önəmli təşəbbüslərin müəllifidir. Biz bu illər ərzində Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsini həll etmək üçün güclü bir siyasi və hüquqi zəmin yaratdıq. Eyni zamanda biz güclü iqtisadiyyat yaratdıq və son 20 il ərzində bu istiqamətdə əldə edilmiş uğurlar göz qabağındadır. Bizim iqtisadiyyatımız dörd dəfədən çox artıb. Güclü iqtisadiyyat müstəqillik deməkdir. Müstəqillik heç vaxt şərti olmamalıdır. Əsl müstəqilliyə nail olmaq üçün güclü iqtisadiyyatın olmalıdır, güclü ordun olmalıdır”.

“Yeni Müsavat” Media Qrupun rəhbəri Rauf Arifoğlu hesab edir ki, Prezident İlham Əliyevin Xankəndidəki çıxışı milli mücadiləmizin yekunu olmaqla bərabər, Azərbaycanın gələcəyə dair yol xəritəsi idi. R.Arifoğlu bu çıxışın böyük anlam daşdığını vurğuladı: “Cənab Prezident Azərbaycanın vizyonunu açıqladı. Ölkə başçısı zəfərlərlə dolu olan son 3 il özətləməklə yanaşı, Azərbaycanın dünyaya inteqrasiya olunmasını, böyüməsini, eyni zamanda yeni dövrə uyğun olaraq dəyişikliklərin olacağına anonsunu verdi. Prezidentin çıxışına istinadən deyə bilərəm ki, Azərbaycanda referendum yolu ilə konstitusiyaya də

Əsrə bərabər 20 il - Prezident Əliyev Ölkəni, taleyimizi necə dəyişdi...

Rauf Arifoğlu: “2020-ci ildən start götürən 4-cü Respublika quruluşunun vüsət alması prosesi Xankəndidə yeniləndi”

Aynur Camalqızı: “İlham Əliyev taleyimizi dəyişdirən nadir şəxsiyyət, böyük dövlət adamı və sərkərdədir”

Bəhruz Quliyev: “Prezidentin 20 illik azərbaycançılıq uğrunda fəaliyyəti və tarixi qələbə qazanması Azərbaycan xalqının onunla bir olduğunun göstəricisidir”

yişikliyi gözlənilir. 2020-ci ildən start götürən 4-cü Respublika quruluşunun vüsət alması prosesi Xankəndidə yeniləndi. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Xankəndidə Azərbaycan bayrağını ucaltmasının tarixi anlamı böyükdür. O, yalnız zəfərimizi yekunlaşdırmadı. Yeni mərhələyə liderlik edəcəyimizin də mesajını verdi. Azərbaycanın lideri özünün millətlə bərabər yazdığı böyük tarixə, sadəcə, proses kimi baxır. Prezident İlham Əliyevin hər yekunundan yeni yol çıxır. Prezident Azərbaycanın böyüməsinə, inkişaf etməsinə, dünyaya inteqrasiya olunmasına davam mesajları verdi”.

R.Arifoğlu yeni mərhələdə Azərbaycan mediasının üzərinə böyük məsuliyyət düşdüyünü vurğuladı: “Azərbaycan mediası da bütün qurumlar kimi yeni çağın tələblərinə cavab verməlidir. Biz Qarabağ məsələsini həll etmişik, lakin informasiya müharibəsi davam edir. Erməni lobbisi, o cümlədən erməniləri dəstəkləyən Qərb dövlətləri tərəfindən bizi 3 istiqamətdə ağır döyüş gözləyir. Onlardan ikisi dövlətə aiddir: 1. Beynəlxalq qurumlardan da istifadə edərək diplomatik hücumlar; 2. Azərbaycana beynəlxalq məhkəmələr platformaları vasitəsilə hücumlar; 3. Qlobal və lokal media vasitəsilə daha aqressiv informasiya müharibəsi: Azərbaycan dövlətini, nailiyyətlərimizi, hakimiyyət mənsublarımızı gözədən salmaq və dünya ictimaiyyətinə haqqımızda yanlış təsvir yaratmaq. Üçüncü məsələdə bizə də vəzifə düşür. Xarici dilli medianın (rus və ingilis)

qurulması, mövcud olanların gücləndirilməsi istiqamətində addımlar atmalıyıq. O cümlədən daxili auditoriyamızı kənar təsirlərdən qorumalıyıq. Bu baxımdan “Yeni Müsavat” Media Qrupuna daxil olan populyar Minval.az, eyni zamanda Azərbaycan ərazisində yayım həyata keçirən saytlarımız, YouTube kanalımız, sosial media hesablarımız var ki, bu platformalar informasiya müharibəsinin bir qismini də biz üzərimizə götürəcəyik”.

“Teleqraf Holding”in rəhbəri Aynur Camalqızı “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, Prezident İlham Əliyev oktyabrın 15-də Xankəndidə bayrağımızı ucaltmaqla Azərbaycanın 32 illik müstəqillik tarixində tamamilə yeni bir səhifə açdı: “Biz 30 il ərzində torpaqlarımızın işğal altında olması ilə bağlı dörd kimi, faciə kimi çox danışdıq. Nə vaxtsa həll olunacağına inanımız vardı. Amma bu problemin belə sürətlə, həm də bu cür dövlətimizin unitarlığı qorunmaqla həll olunmasını təəvvür belə edə bilmirdik. Müstəqilliyimizin 32 ilinin 20 ili Prezident İlham Əliyevin hakimiyyəti illərinə təsadüf edib. Biz bu illər ərzində Qarabağın azad ediləcəyinə, sadəcə, inanmışıq. Amma necə? Konkret bir fikrimiz varmı? İlham Əliyevin çevik, hətta gözlənilməz strategiyası, dinamik siyasi gedişləri ilə, prosese lokal deyil, qlobal yanaşması ilə cəmi 44+1 günə dalana dirənmiş kimi görünən bir münaqişəni həll etməsi və bunu Azərbaycanın adına yaraşan şəkildə etməsi qürurvericidir. Böyük qürur, şərəf və şövdür,

bəhəddir. Bu, hər bir azərbaycanlı üçün şərəf dastandır. Ermənilər 30 il öncə dinc azərbaycanlıları öz evlərindən, yurdlarından qışın şaxtasında, soyuğunda ayaqyalın, başıaçıq qovmuşdular. Dəhşətli işğencələr vermişdilər insanlarımızı. Günahsız insanları, qocaları, qadınları, uşaqları insanlığa sığmayan manyakal işğencə ilə qətl etmişdilər. Xocalı soyqırımını törətmişdilər. Hələ də Ermənistanda əsir və girov götürülən mülki azərbaycanlılar var ki, onları qaytarmaqdan imtina edirlər. Azərbaycan isə 44+1 günlük savaşa əsl türk əxlaqına yaraşan şəkildə, mülki əhaliyə zərər vermədən müharibə apardı. Hətta ölkəni tərk etmək istəyən ermənilərə yüksək həssaslıqla davranıldı. Bir mülki erməninin burnu qanamadı. Və bu ləyaqətli davranışı bütün dünya gördü. Bütün bu hadisələrin, bu şərəf hekayəsinin sonuna bir imza qoyula bilər - İlham Əliyev imzası. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, ordumuzu, əsgərlərimizi qorusun. Onların qəhrəmanlığını və fədakarlığını unutmayacağıq. Amma “Tanrının haqqı Tanrıya, Sezarın haqqı Sezara”. Heç kəsin xidmətini qiymətdən hər kəsin layiq olduğu sevgini bildirmək lazımdır. İlham Əliyev taleyimizi dəyişdirən nadir şəxsiyyət, böyük dövlət adamı və sərkərdədir. Ona bir ömürlük minnət və şükranlıq duyğumuz var. Oktyabrın 15-də onun Xankəndidə bayrağımızı ucaltmasını böyük qürur hissi və sevinc göz yaşları ilə izlədik. Biz bir liderin öz qarşısına qoyduğu ali məqsədə - Vətənin bütövləşdirilməsi aktına necə addım-addım, necə

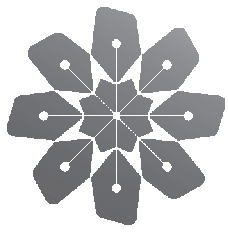
yüksək əxlaqla çatmasının şahidi olduq. Prezident İlham Əliyev sanki dövlətimizi də bayrağımızı kimi ucalara qaldırdı. Bu, zəhmimizin tamamilə qavraya bilmədiyi tamamilə yeni, fəvqəladə, ən üst səviyyədir. Sosial şəbəkələrdə aparılan müzakirələri müşahidə etdikdə görürük ki, qələbənin möhtəşəmliyini qavramada hələ ki çətinlik çəkirik, zorlanırıq. Çünki bu, yuxarıda dediyim kimi, Azərbaycan və azərbaycanlılar üçün tamamilə yeni mərhələdir. Zəhmimiz, təfəkkürümüz, şüurlatımız tam mənasıyla hələ bu möhtəşəm zəfəri alqılaya bilmir. Sanki yuxu görürük. Sanki maraqlı bir film izləyirik. Biz nəhayət, illər ərzində şüurlatımızda kök salmış

ağır problemi həll etmək asan idimi? Prezident İlham Əliyev 20 il ərzində elə bir uğur düsturu hazırladı ki, bu, Azərbaycanın qələbəsini qaçılmaz etdi. Həsab edirəm ki, bu, Azərbaycanın son 270 illik tarixində - Nadir Şahdan sonra ilk böyük uğurdur. Və məhz İlham Əliyevin uğurudur. Mən onu bir Prezidentdən daha çox Dövlət kimi, Bayraq kimi görürəm. Artıq İlham Əliyev adı dövlətimiz və bayrağımızla, digər dövlət simvollarımızla eynilik təşkil edir və sözün əsl mənasında, onlarla eyni anlamı, mənanı daşıyır. İlham Əliyev Tanrının bu xalqa bir lütfüdür”.

A.Camalqızı qeyd etdi ki, Azərbaycanın gələcəyi yalnız Prezident İ.Əliyevin seçdiyi inkişaf yolundadır: “Önümüzdə böyük və mükəmməl bir yol xəritəsi var. Azərbaycan dövlətinin demək olar ki, bütün potensialı Qarabağı yenidən qurmaq prosesinə yönəlib. Bu, çox nəhəng bir layihə, nəhəng bir prosesdir. Azərbaycan Prezidenti demək olar ki, hər ay Qarabağın ayrı-ayrı bölgələrində açılışlar edir. Yeni layihələrin təməlləri atılır. Vətəndaşlarımız öz yurdlarına, yeni evlərinə köçürülür. Bu gün Azərbaycan bərpa-quruculuq prosesinin daha da geniş vüsət almasının astanasındadır. Əminəm ki, Qarabağ sürətlə tikiləcək, yeni Qarabağ inşa ediləcək və biz daha gözəl Qarabağın şahidi və sakinləri olacağıq. Allaha şükürlər olsun!”

“Səs” Media Qrupunun rəhbəri Bəhruz Quliyev isə qeyd etdi ki, cənab Prezident böyük strateqdir və hər zaman olduğu kimi, verdiyi sözə sadıq qalır. B.Quliyev xatırladı ki, İlham Əliyev prezident seçildikdən dərhal sonra, yeni 2003-cü ildə qeyd etdi ki, qara qızıdan gələn gəlirlər insan kapitalına çevriləcək: “Eyni zamanda Prezident andıçmədə qeyd etmişdi ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini daima qoruyacağıq. Bəli, cənab Prezident Ulu öndərin davamçısı kimi hansı sözü vermişdisə, həm onun qoyduğu yola sadiqliyini göstərərək ata vəsiyyətini yerinə yetirdi, həm də Azərbaycanda siyasi, iqtisadi, diplomatik, hərbi və vətəndaşın inkişafı baxımından ciddi layihələr həyata keçirdi. Cənab Prezident vətəndaşa həmişə özəl yanaşıb. O bildirib ki, Azərbaycanın vətəndaşı Azərbaycanın ən dəyərli sərvətidir. Prioritet istiqamətlərdən biri də vətəndaşın rifahı, inkişafı və sosial problemlərinin həllidir. 20 ildə müxtəlif dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi bu gün öz bəhrəsini verir. Ordu quruculuğu prosesi cənab Prezidentin 20 ildə fəaliyyətinin əsas prioritet istiqamətlərindən biri olub. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ciddi qüvvə kimi formalaşdırılıb, ən müasir güclü bir ordu yaradılıb. 44 günlük Vətən müharibəsi də göstərdi ki, aparılan ordu quruculuğu siyasəti nə qədər dəqiq və düzgündür. Eyni zamanda bu 20 ildə xarici siyasətdə ciddi addımlar atılıb. Azərbaycan həqiqətləri dünyaya çatdırılıb və Qarabağ münaqişəsində beynəlxalq hüququn bizim tərəfimizdə olduğu təsdiqlənib. Prezidentin 20 illik azərbaycançılıq uğrunda fəaliyyəti və tarixi qələbə qazanması Azərbaycan xalqının onunla bir olduğunun göstəricisidir. Bütün bunlar Azərbaycan xalqı tərəfindən dəstəklənir və təqdir olunur”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azərbaycançılıq ideyasının təbliği - "Heydər Əliyev ili"

Sabah "Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında" Konstitusiyaya Aktının qəbul olunmasının 32-ci ildönümüdür. 1991-ci il 18 oktyabrda Azərbaycan Ali Sovetinin qəbul etdiyi bu sənəd Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin bərpası günü olaraq tarixə düşüb. Azərbaycan xalqı bu böyük tarixi nailiyyətə çatmaq üçün çox böyük mübarizə yolu keçib, qurbanlar verib. Müstəqilliyi qoruyub saxlamaq isə onu bərpa etməkdən də ağır bir mərhələ olub.

Azərbaycanın müstəqilliyinin bərpası və müstəqilliyin qorunması, dönməz edilməsində Ulu öndər Heydər Əliyevin misilsiz tarixi xidmətləri olub. Bu barədə "Yeni Müsavat"a danışan **Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu** bildirdi ki, Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısındakı tarixi xidmətləri onun fəaliyyətinin bütün mərhələlərini əhatə edir. Ulu öndər Heydər Əliyev 20 Yanvar faciəsindən sonra dərhal sovet hökumətinin Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi cinayəti rəsmən pislədi, Kommunist Partiyasından çıxdı və Azərbaycan xalqı onun simasında liderini gördü, müstəqillik mübarizəsində yeni mərhələ başladı. Ondan sonrakı dövr Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə bağlıdır. Azərbaycanın üçrəngli bayrağı 70 ildən sonra ilk dəfə 17 noyabr 1990-cı ildə Naxçıvanda rəsmi bayraq olaraq dalğalandırılıb. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin 1990-cı il noyabrın 17-də keçirilən sessiyasında Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası

prosesinin həyata keçirilməsi ilə bağlı bir çox məsələlər müzakirə olunub. Həmin sessiyada "Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adının dəyişdirilməsi haqqında", "Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət rəmzləri haqqında" tarixi qərarlar qəbul edilib. "Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət rəmzləri haqqında" Qərara əsasən müstəqilliyimizin əsas atributlarından olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağı Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Bayrağı kimi qəbul olunub. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bayrağının məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvanın Ali Məclisinin iclasında rəsmi dövlət bayrağı kimi tanınması tarixi hadisə idi. Bu, müstəqilliyə aparan önəmli addımlardan biri idi: "Ulu öndər bu addımı atan zaman SSRİ hələ mövcud idi. Dahi Heydər Əliyevin Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağını Naxçıvan Ali Məclisinin iclasında rəsmi dövlət bayrağı kimi tanınması Azər-

Azərbaycançılıq

Dövlət müstəqilliyimizin xilaskarı

Müstəqilliyin bərpası, yoxsa qorunması daha çətin idi - şərh

ləndirilməsi istiqamətində növbəti mərhələ Ulu öndər Heydər Əliyevin dövlətin hüquqi bazasının möhkəmləndirilməsi yönündə atdığı addımları idi: "Təkmil siyasi sistemin, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesinin, siyasi mədəniyyətin əsasının qoyulması, davamlı siyasi-hüquqi islahatların həyata keçirilməsi, eyni zamanda milli həmrəylik və bütövlüyü təmin edən ideologiyanın yaradılması bu kontekstdə xüsusilə vurğulanmalıdır. Bununla yanaşı, Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasətin fonunda ölkənin siyasi-hüquqi sistemində müsbət mənada əsaslı dəyişikliklər oldu. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının qəbul edilməsi, qarışıq seçki sistemi əsasında parlament seçkilərinin keçirilməsi dövlətin hüquqi əsaslarının gücləndirilməsi, başqa sözlə, müasir dövlətçilik sisteminin bərqərar edilməsi üçün möhkəm hüquqi baza yaratdı. Məhkəmə islahatlarının həyata keçirilməsi, Konstitusiyaya Məhkəməsinin və digər mühüm təsisatların yaradılması ölkədə demokratikləşmə prosesinin irəliyə aparılmasında mühüm rol oynadı. Azərbaycanda hüquqi, demokratik və dünyəvi dövlət quruldu, vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar edilməsi istiqamətində ciddi addımlar atıldı. Bütün bunların nəticəsidir ki, müstəqil Azərbaycan 1993-cü ildən bu günə qədər inkişaf yolunda əmin addımlarla irəliləyir, möhtəşəm nailiyyətlər əldə edir".

baycan xalqını müstəqillik mübarizəsində ruhlandırdı, müstəqilliyimizin bərpasının mümkünə inamını möhkəmlətdi. Məhz bundan sonra müstəqillik uğrunda xalq hərəkatının qələbə ilə nəticələnən mərhələsi başlandı. 1991-ci ilin 18 oktyabrında Azərbaycan Ali Sovetində Dövlət müstəqilliyimizin bərpası haqqında Konstitusiyaya Aktını qəbul etdi.

Müstəqilliyin ilk illərində respublikamızda kaos, anarxiya yaranmış və daxili çəkişmələr özünün pik nöqtəsinə çatmışdı. Azərbaycan vətəndaş müharibəsi və parçalanmaq təhlükəsinin astanasında olarkən xalqımız 1993-cü ildə Azərbaycan dövlətini xilas etmək üçün Ümummilli lider Heydər Əliyevə üz tutdu. O zaman ölkəyə "rəhbərlik" edən qüvvələr də Azərbaycanın mə-

ruz qoyduqları təhlükədən xilas etmək üçün Ulu öndər Heydər Əliyevin Bakıya gəlməsini yeganə çıxış yolu kimi dəyərləndirdilər. Beləliklə, iyunun 9-da Ulu öndər Heydər Əliyevin Naxçıvandan Bakıya gəlişi Azərbaycanın taleyi ilə bağlı narahatlıqlara son qoydu. Bu qayıdış xalqımızı fəlakətdən xilas etdi. Ümummilli liderin Bakıya gəlməsi xəbəri xalq tərəfindən sevinclə qarşılandı. 1993-cü il iyunun 15-də isə Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədri seçildi. Tariximizə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil olan 1993-cü il iyunun 15-də Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədri seçilməsi ölkəmizin siyasi tarixində keyfiyyətə yeni bir mərhələnin başlanğıcı oldu. Azərbaycanın

mürəkkəb kateklizmlərlə müşayiət edilən daxili siyasi böhrandan qurtulması məhz bundan sonra mümkün oldu. Məhz bundan sonra ölkədə vəziyyət sabitləşməyə doğru getməyə başladı, vətəndaş müharibəsi-nə son qoyuldu, qanunsuz silahlı birləşmələr tərk-silah edildi, nizami ordu quruculuğu istiqamətində önəmli addımlar atıldı, Azərbaycan beynəlxalq təcridədən çıxış bildi. Heydər Əliyevin qayıdışı, qətiyyəti Azərbaycanın müstəqilliyini istəməyən böyük güclərin Azərbaycanın müstəqilliyinə son qoymaq və ölkəni parçalayıb qəsb etmək planlarını pozdu. Ona görə də əminliklə deyirik ki, Ulu öndər Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanın xilaskarı, memandır".

Deputat qeyd etdi ki, müstəqilliyimizin möhkəm-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Ağdamdakı Monitoring Mərkəzi bağlanır? - kritik gözlənti

Polkovnik və politoloqdan maraqlı açıqlamalar

Azərbaycan Qarabağ üzərində öz suverenliyini tam bərpa etməklə həm də 10 noyabr üçtərəfli sənədin 4-cü bəndini gec də olsa özü reallaşdırmış oldu. Bu da nəinki Qarabağda, hətta bölgədə yeni bir situasiya yaratdı.

Xatırladaq ki, 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanata əsasən, Rusiya Qarabağda 5 il müddətinə 90 zirehli transportyor və bir neçə yüz xüsusi texnika ilə birlikdə 2000-ə yaxın şəxsi heyətdən ibarət kontingent yerləşdirib. Sənədə görə, Rusiya sülhməramlılarının mandatı üç tərəfin razılığı ilə daha beş il uzadıla bilər. Lakin Azərbaycan Rusiya sülhməramlılarının məsuliyyəti altında olan ərazilər üzərində tam suverenliyi təmin etdiyi üçün onların mandatının sonrakı taleyi yalnız Bakı ilə razılaşdırılacaq.

O da məlumdur ki, üçtərəfli bəyannamə imzalandıqdan və Ağdamda hərbi əməliyyatlar dayandırıldıqdan sonra ayrıca saziş əsasında Qarabağda atəşkəs rejiminə əməl olunmasına nəzarət etmək üçün Türkiyə-Rusiya Birgə Monitoring

Mərkəzi yaradılıb. Orada isə Rusiya və Türkiyədən hər biri 30 zabıt xidmət edir.

Bəzi müşahidəçilərə görə, son hadisələr fonunda bu Monitoring Mərkəzinin gələcəyi məsələsi də sülhməramlılar kimi tezliklə gündəmə gətirilə bilər. Belədimi? Hazırda mərkəz nə ilə məşğuldur?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Qarabağda separatçıların ağ bayraq qaldırması və Azər-

can ərazisini tərk etmələri ilə nəticələnən lokal antiterror əməliyyatı yeni reallıqlar yaratmış oldu: "Artıq Azərbaycan dövlət bayrağı separatçıların işğalından azad edilmiş Xankəndi və digər ətraf ərazilərimizdə qaldırıldı. Biz artıq tam şəkildə ərazimizə nəzarət edirik, Azərbaycan qanunlarına uyğun olaraq o şəhərlərdə polis qüvvələrimiz xidmət keçirlər. 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının 4-cü bəndini Azərbaycan 19 sentyabrda 23 saatlıq antiterror

əməliyyatı ilə icra etdi. O bəndi sülhməramlılar icra etməlidirlər. Erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində çıxarılmasını həyata keçirməlidirlər. Lakin 3 ilə yaxın müddət keçməsinə baxmayaraq bunu etmədilər. Ona görə də Azərbaycan Ordusu bu işi reallaşdırdı. Azərbaycanın məsələni bir sutkaya həll etməsini nə Ermənistan, nə Fransa, nə də erməni separatizminə dəstək verən digər güclər güman etmirdilər. Amma Azərbaycan bunu ba-

cardı və yeni reallıq yaratdı. Yeni reallıq sülhməramlıların və Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzinin məsələsinə təbii ki, aktuallaşdırır. Rusiya Prezidenti və onun mətbuat katibi bəyan edib ki, sülhməramlıların bundan sonrakı fəaliyyətini və qalma müddətini Azərbaycanla müzakirə edəcəklər. Məncə, sülhməramlıların indiki sayda ərazimizdə qalmasına zərurət yoxdur, qalsalar da çox cüzi sayda qalmalıdırlar. Yəqin ki, 2025-ci ilə qədər qalacaqlar. Eləcə də birgə Monitoring Mərkəzi üçün də yeni reallıqlar yaranıb. Lakin hesab etmək olar ki, birgə Monitoring Mərkəzi sülhməramlıların burada qaldığı müddətdə burada saxlanacaq. Sonuncu sülhməramlı əsgər Azərbaycan ərazisini tərk etməyə qədər birgə Monitoring mərkəzi burada qalacaq. Həmin Monitoring mərkəzi güman edirik ki, Azərbaycan-Ermənistan sərhədində də nəzarət edir".

Politoloq İlyas Hüseynov isə bildirdi ki, müvəqqəti olaraq Azərbaycan ərazisində yerləşmiş Rusiya sülhməramlılarının və eləcə də Monitoring Mərkəzinin bundan sonrakı taleyi müzakirə olunur: "Onların burada fəaliyyətinin gələcəyi yalnız

Azərbaycanla razılaşdırılmalıdır. Rusiya sülhməramlıları qarşıdakı iləyərində ərzində formal olaraq bölgədə qalacaqlar. Bu barədə Vladimir Putinin də fikirlərində ştrixlər var idi. Lakin önəmli detal da var ki, Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzi bölgədə işbirliyi içindədir. Bu, həm də Yaxın Şərq modeli əsasında Qafqazda tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişafı kimi dəyərləndirilir. Həmin Monitoring Mərkəzinin gələcəyinin necə olacağı isə Rusiya sülhməramlılarının taleyinin necə olacağı ilə bağlıdır. Sülhməramlılar bölgədən getdikdən sonra Monitoring Mərkəzinin fəaliyyətinə də xitam verilə bilər. Çünki açıq qeyd etmək istəyirəm ki, sülhməramlıların fəaliyyəti ilə bağlı nöqsanlar olanda Monitoring Mərkəzi susurdu, onlardan açıq bir bəyanatı, rəyi görmürdük. Ona görə də cəmiyyətdə də suallar var idi ki, bu Monitoring Mərkəzi nəyə lazımdır və hansı işlə məşğul olur. Artıq bütün bu qaranlıq məqamlar da yeni reallıqlarda aradan qaldırılıb və Rusiya-Türkiyə iş birliyi artıq təhlükəsizlik və geopolitik fikirlərdən daha çox iqtisadi, ticari boyut almaldır. Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bu, geniş şəkildə özünü göstərəcək".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

2 023-cü ilin sonuna iki ay yarım qaldı. Ancaq belə görünür ki, bu il də Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sənədi imzalanmayacaq. Əlbəttə ki, rəsmi İrəvanın davam edən sülh oyunbazlığı və danışıqları imitasiya etməsinin nəticəsi olaraq.

Keçən həftə MDB-nin son Bişkek sammitində Rusiya prezidenti Vladimir Putin Moskvanın sülh müqaviləsinin imzalanması məsələsinin müzakirəsi üçün Ermənistan və Azərbaycan nümayəndələrinin görüşünü təşkil etməyə hazır olduğunu bəyan edib. **Sitat:** “Gündəlikdə bu uzun sürən münaqişəyə son nöqtəni qoymaq üçün sülh müqaviləsinin hazırlanması məsələsi var. Rusiya tərəfi, şübhəsiz ki, bunda tərəfdaşlarımıza mümkün olan hər bir yardımı göstərməyə hazırdır. Xüsusən ehtiyac olsa, Moskvada, istənilən formatda görüşün - əvvəlcə xarici işlər nazirlərinin, ekspertlərin görüşünün təşkilinə razıyıq. Rusiya bu danışıqların bu ölkələrin liderləri tərəfindən imzalanacaq sülh sazişi ilə yekunlaşmasına şərait yaradacağıq. Əlbəttə, seçim həmişə müvafiq ölkəndir, Rusiya yalnız bunun üçün müvafiq şəraiti yaratmağa hazırdır”. Kreml rəhbəri həmçinin bildirib ki, Rusiya sülh sazişinin bağlanması ümidi ilə sülh danışıqlarının bərpasına kömək etməyə hazır olacaq: “Biz həmkarlarımızı Moskvaya toplaşmağa dəvət etmişik. Baş nazir Paşinyanın bundan xəbəri var, mən ona dedim, Azərbaycan Prezidentinin də bundan xəbəri var. Mənə elə gəlir ki, bu, tamamilə mümkündür”. **Onun sözlərinə görə, sərhədin demarkasiyası və delimitasiyası ilə bağlı texniki məsələlər var.** “Bir istiqamətdə 100 metr, digər tərəfdə bir kilometr, artıq fərqi yoxdur. Hər iki tərəfin xoş niyyəti ilə bütün bunları həll etmək olar”, - Putin qeyd edib. Bəs Qarabağdan erməni köçündən sonra İrəvanın Moskvaya etimadının daha da azaldığını nəzərə alsaq, Rusiyanın Bakı və İrəvan arasında moderatorluğu nə dərəcədə uğurlu nəticələrə bilər? Xatırladaq ki, gələn həftə - oktyabrın sonuncu 7 günlüyündə Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə Brüsseldə də üçlü formatda görüş planlaşdırılır. Bakı və İrəvan bu görüş çağırışına pozitiv reaksiya verib. Lakin əsas suallardan biri hələ ki açıq qalır: tərəflər imzalanma yeri kimi haranı seçəcəklər - Brüsseli, Vaşinqtonu, Moskvanı, yoxsa Tiflisi? Qarşıdakı iki ay yarım əsas gözləntilər nədir?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında məsələyə fərqli rakursdan yanaşdı: “Mən əvvəlki şərhlərimdə də bir neçə dəfə Ermənistanla sülh müqavi-

Bakı və İrəvan yolun sonuna yaxınlaşır: ən uğurlu format hansıdır - rəylər

Sahib Məmmədov: “Rəsmi Bakı uyğun bildiyi bütün görüşlərdə iştirak etməkdə davam edəcək”
Elxan Şahinoğlu: “Danışıqları davam etdirmək, təmasları aparmaq üçün ən münasib ünvan Gürcüstanın paytaxtı Tiflisdır”

ləsinin bağlanacağı məkanın prinsipial məsələ olduğunu qeyd etmişdim. Rusiya üçün bu məkan Moskva və ya Rusiyanın hər hansı şəhəridir. Avropa İttifaqı üçün isə Avropa İttifaqının üzvü olan ölkələrdən birinin paytaxtı və ya hər hansı şəhəri, bu da alınmasa, Rusiya deyil, hər hansı başqa bir ölkə. Əlbəttə, ABŞ da öz növbəsində belə bir müqavilənin Rusiyada bağlanmasını istəmir. Təəssüf ki, regionda öz nüfuzunu və təsirini saxlamaq istəyən bu tərəfləri daha çox məkan məsələləri maraqlandırır. Azərbaycan üçün isə vacib olanı sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası, Zəngəzur dəhlizinin açılması və davamlı sülhün bərqərar olmasıdır. Amma gələn əvvəlki illəri kənara qoyaq. Azərbaycan ekofəallarının başladığı aksiyadan sonrakı dövrdə və son antiterror tədbirləri zamanı adıçəkilən ölkələrin, o cümlədən Aİ üzvü olan bəzi ölkələrin, əsasən də Fransanın, Aİ-nin parlamentinin, Aİ-nin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsinin, ABŞ Dövlət Departamentinin, Kongresinin ayrı-ayrı üzvlərinin ortaya qoyduğu mövqe açıq-aşkar ermənipərəst mövqe idi və bu mövqe davam etməkdədir”.

S.Məmmədov qeyd etdi ki, ədalət naminə demək lazımdır ki, Rusiyanın ənənəvi ermənipərəst mövqeyi fonunda son hadisələrə münasibətdə tutduğu

mövqe xeyli fərqli və neytral idi: “Hazırda Ermənistan rəhbərlik edən şəxslərin, o cümlədən baş nazir Nikol Paşinyanın Rusiyaya münasibətdə davamlı və ardıcıl olaraq demarşlar etməsi, ən ciddi isə Rusiya prezidentinə cinayət işinin başlamasını nəzərdə tutan Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Statutunu ratifikasiya etməsindən sonra Moskvanın təsirli vasitəçi olması bir qədər şübhə altına düşür. İndi Paşinyan daha çox Qərb ölkələrinin təsiri altındadır, nəinki Rusiyanın”.

STM-in icraçı direktoru qeyd etdi ki, Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycan tam müstəqil xarici siyasət aparan bir dövlətdir: “Fikrimcə, rəsmi Bakı üçün sülh müqaviləsinin Moskvada imzalanması problem deyil, eləcə də, məsələn, Brüsseldə, yaxud üçüncü bir ölkədə... Düşünürəm ki, bizim üçün sülh müqaviləsinin Ankara, İstanbul, Daşkənd, Bişkek, Tiflis və ya daha hansısa paytaxtda, ya da şəhərdə bağlanması qəbul olunan bir məsələdir. Əsas olan bizim tələblərdir. O tələblər ki, beynəlxalq hüququn prinsipləri ilə tam üst-üstə düşür. O ki qaldı sülh müqaviləsinin tezliklə bağlanması məsələsinə, açıq, mən əvvəllər də olduğu kimi indi də o qədər optimist deyiləm. Mən bugünlərdə əvvəlcə Cenevrədə BMT-nin İqtisadi, Sosial və Mədəni Hüquqlar üzrə Komitəsinin 74-cü sessiyasında iştirak etdim, daha sonra Varşavada ATƏT İnsan Meyanı üzrə

illik Konfransda. Hər iki tədbirdə erməni rəsmi nümayəndə heyətinin aqressiv, yalan və böhtan xarakterli çıxışlarını dinlədim. Amma heç bir tədbirdə uğur əldə edə bilmədilər. Görünən budur ki, hələlik Ermənistan bir müddət Qarabağdan köçən ermənilərin "zorla deportasiya" olunması ilə bağlı saxta ittihamlarını davam etdirəcək, bundan maddi və siyasi dividendlər qazanmaq üçün istifadə edəcək”. **S.Məmmədov qeyd etdi ki, hazırda Ermənistan iki cəbhədə bizə qarşı müharibə aparmaqdadır:** “Bunlar qlobal informasiya cəbhəsi və beynəlxalq hüquq müstəvisidir. Ermənistan Azərbaycana qarşı qətnamələr, qərarlar, sanksiyalar qəbul olunması üçün bütün resurslarını ortaya qoyub. Təbii ki, ən yaxın himayədarı Fransanın və digər erməni və fransız lobbisinin təsiri altında olan qüvvələrlə birlikdə. Amma bütün cəhdlər kimi bu cəhdlər də uğursuzluğa düşür olacaq. Yaxınmüddətli planda hansısa təsirsiz qətnamələr əldə etməkdə davam edə bilirlər, amma uzunmüddətli planda onlar sülhə gəlməyə məcbur olacaq. Rusiya məsələsinə qayıdıqda isə əlavə olaraq onu qeyd edə bilərəm ki, Ermənistan Rusiyadan siyasi baxımdan bir qədər uzaqlaşa bilsə də, hərbi və iqtisadi baxımdan hələ də ondan asılıdır. Rusiya iqtisadi rəqəbləri hələ ki işə salmayıb. Məsələn, təbii qazı hələ ki gücəşli qiymətlərlə satmaqda davam edir. Əgər Ermənistan ritorikasını dəyişməsə, Rusiya

onunla başqa cür davranma bilər. O zaman vəziyyət əsaslı surətdə dəyişə bilər. Fikrimcə, rəsmi Bakı uyğun bildiyi bütün görüşlərdə iştirak etməkdə davam edəcək: həm Aİ formatında, həm Moskvada, həm də digər formatlarda, bir şərtlə ki, həmin formatlarda Fransa kimi mövqeyini, daha doğrusu, mövqesizliyini ortaya qoymuş bir dövlətin iştirakı olmamaq şərti ilə”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu öncə vurğuladı ki, tarixi günlər yaşıyırıq: “Böyük bir problem həll etdik, 200 illik problemi gələcək nəsillərə saxlamadıq”.

Ermənistanla danışıqlara, sülh sazişinin imzalanmasına gəldikdə, E.Şahinoğlu bildirdi ki, Brüssel görüşündə nəticə əldə olunacağını zənn etmir: “Çünki Paşinyan yenə də nala-mıxa vurur, həmçinin Ermənistanın baş nazirinə Fransanın təzyiqləri var. Paşinyan Rusiyanın vasitəçiliyini qəbul etmir. Bəli, başqa bir sual da aktuallaşıb ki, sülh sazişi harada imzalanacaq? Çünki böyük dövlətlər arasında rəqabət var. Bir neçə paytaxtda ola bilər: Moskvada, Brüsseldə və ya Tiflisdə. Mən hesab edirəm ki, sülh sazişini imzalamaq, ümumiyyətlə, danışıqları davam etdirmək, təmasları aparmaq üçün ən münasib, ən yaxşı ünvan elə Gürcüstanın paytaxtı Tiflisdır. Gürcüstan Cənubi Qafqaz ölkəsidir, sülhdə daha çox maraqlıdır, Azərbaycanla strateji tərəfdaşdır, Ermənistanla da

yaxşı münasibətləri var. Baş nazir İrakli Qaribaşvili dəfələrlə bunu təklif edib, İlham Əliyev Gürcüstanın vasitəçiliyinə razıdır. Nikol Paşinyan da dəfələrlə Tiflisə səfər edib. Lakin o, bu məsələ ilə bağlı da konkret rəy bildirməyə çəkinir, qorxur. Halbuki Tiflis onun üçün də faydalı olar, məhz Tiflisdə danışıqlar aparılsın və sənəd imzalansın”.

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, Azərbaycan üçün məkanın fərqi yoxdur: “Önemli olan budur ki, əgər Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyarsa, biz də Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanıyacağıq. Qərbi Zəngəzurla bağlı qorxuları var. Sən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanı ki, biz də sənə ərazi bütövlüyünü tanıyaq, qorxun da ortadan qaldırılsın. Digər məsələlər var, məsələn, Zəngəzur dəhlizi, bunlar da gerek bizi narahat etməsin. Zəngəzur dəhlizinin indiki halda reallaşması mümkün deyilsə, İranla danışıqlar gedir, dəhliz İrandan keçəcək. Həmçinin şərti sərhəddə strateji yüksəkliklər nəzarətimiz altındadır. Burada da bir problem görmürəm. Əsas problemi zənn etdik. İndi Qarabağda quruculuq işləri aparmaq, məskunlaşdırmanı davam etdirmək lazımdır”. **Politoloq bildirdi ki, hazırda bir əsas məsələ qalır:** “Rusiya hərbi kontingentini Qarabağdan yola salmaq. Bu cür nəticələrin ardınca Rusiya hərbiçiləri ilə bağlı da nəticə əldə edəcəyimizə ümid böyükdür. Rusiya da anlayır ki, artıq onun hərbiçilərinə ehtiyac yoxdur. Deyir ermənilər qayıtsa, o halda ehtiyac ola bilər. Ermənilər Qarabağa qayıtmaq istəsə, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməli olacaqlar, Azərbaycanda başqa cür yaşaya bilməzlər. Onlar Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edib, qayıdacaqlarsa, bizim hansısa xarici qüvvəyə nə ehtiyacımız var? Özümüzün polisimiz və silahlı qüvvələrimiz var. Bu məsələnin bir tərəfi. Digər tərəfdən, Rusiya hərbi kontingenti postların sayını da azaldıb. Bu mənada müsbət nümunələrimiz də var, 90-cı illərin əvvəllərində Rusiya hərbi bazalarını Azərbaycandan çıxartdı, 2000-ci illərdə də Qəbələ RLS-in fəaliyyətinə son qoydu. Bu da üçüncü nümunə olacaq ki, Rusiya hərbi kontingenti Azərbaycan ərazisini tərk edəcək”.

□ **E.PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Ötən həftəsonu ABŞ-ın "Politico" nəşrinin Azərbaycanın yaxın həftələrdə Ermənistanla hücum edəcəyi ilə bağlı dövlət katibi Entoni Blinkenə istinadla etdiyi xəbərdarlıq ölkəmizdə kifayət qədər qalmaqal yaratdı.

Haqlı narazılıq doğurdu. "Xüsusilə Sünik (Qərbi Zəngəzur - red.) narahatlıq doğurur, hansı bölgəni ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizi, Prezidenti İlham Əliyev isə "Qərbi Azərbaycan" adlandırır", - məqalədə bildirilirdi. Ardınca nəşrin bu sensasion iddiası ilə bağlı Dövlət Departamenti açıqlama yaydı: "Gücdən istifadə yolverilməzdir, uzanan münaqişənin həlli üçün İrəvan və Bakı arasında birbaşa dialoq lazımdır. Birləşmiş Ştatlar Azərbaycan və Ermənistan liderləri ilə ən yüksək səviyyədə əməkdaşlığı davam etdirir, haminin hüquqlarına hörmət edilən ləyaqətli və

ABŞ-ın Zəngəzur "dərdi" - Vaşinqton vasitəçilik şansını yandıra bilər

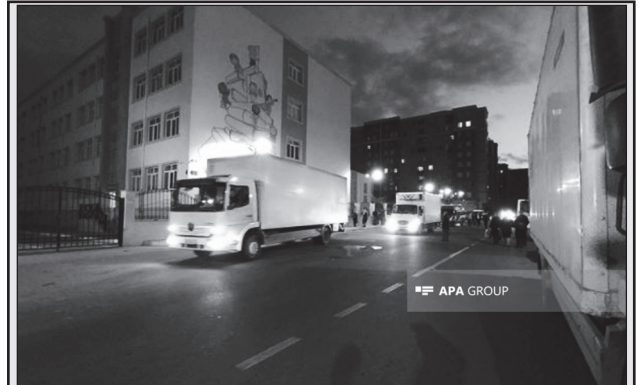
Ermənistan "əziz-xələf" tərəf kimi müdafiə olunur, Azərbaycan isə dolayısı ilə xəbərdar edilir; baş verənlər Cənubi Qafqaza təhlükə vəd edir: sərhəddə təxribatlar törədə və "Azərbaycan hücumu edir" kampaniyasını genişləndirə bilərlər

təçilik missiyasına, neytral moderator kimi ona olan etimada xələl gətirir. Hər halda, Blinken kimi yüksək çinli məlumatlı rəsmi şəxsin Azərbaycanın Ermənistanla heç bir ərazi iddiasının olmadığı barədə Bakının çoxsaylı bəyanatlarını eşitməmiş deyil.

"Hücumu hazırlaşan" Azərbaycan üç il öncə Ermənistanla beynəlxalq hüquqa

lə qarşılandı. O.Qasımovun fikrincə, Entoni Blinken vasitəçi kimi danışıqlarda iştirak edib, hətta 5 dəfə görüşlərə moderatorluq edib. "Ona görə dövlət katibinin adından bu açıqlamanın yayılması kifayət qədər düşündürücüdür. Sadəcə, bir müddət əvvəl Prezident İlham Əliyev dəhlizlə bağlı Ermənistanın gö-

Təhlilçi Asif Nərimanlı isə düşünür ki, Blinkenin dilindən ortaya atılan "Azərbaycanın yaxın həftələrdə Ermənistanın cənubunu ələ keçirmək planı" haqda iddia Zəngəzur dəhlizi və sülh danışıqları ətrafında kəskinləşən geosiyasi intriqanın tərkib hissəsidir: "Bu iddianın tirajlanması Ermənistan və erməni diasporu, lobbisinin

Laçın şəhərinə növbəti köç karvanı yola salınıb

Böyük qayıdış proqramı çərçivəsində keçmiş məcburi köçkünlərin işğaldan azad olunmuş ərazilərə qayıdışı davam edir. APA xəbər verir ki, bu gün də Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundakı "Qobu park 3" yaşayış kompleksindən Laçın şəhərinə daha 96 nəfər olmaqla, 25 ailə köçürülüb. Köçürülən ailələr Laçın şəhərində yenidən tikilən evlərdə məskunlaşacaqlar.

Qeyd edək ki, bununla da Laçın şəhərində 1052 nəfər olmaqla, 272 ailənin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Tuğ, Daşaltı və Hadrutda turizm infrastrukturunun layihə-smeta sənədləri hazırlanır

Hazırda Tuğ, Daşaltı və Hadrutda turistlərin ilkin ehtiyaclarının ödənilməsi üçün yaradılacaq infrastrukturun layihə-smeta sənədləri hazırlanır.

APA xəbər verir ki, bunu Dövlət Turizm Agentliyinin sədr müavini Azad Hüseynova deyib.

O bildirib ki, növbəti mərhələdə turizm üçün əlverişli olan digər ərazilərdə də bu işlərə başlanılacaq.

davamlı sülhə nail olmağa çalışır". Yəni faktiki xəbər təkzib olunmadı. Daha sonra Birləşmiş Ştatların ölkəmizdəki səfirliyindən məsələyə reaksiya gəldi. **Sitat:** "Birləşmiş Ştatlar Ermənistanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyir. Biz vurğulamışıq ki, bu suverenliyin və ərazi bütövlüyünün istənilən şəkildə pozulması ciddi nəticələrə gətirib çıxaracaq. Bu məqalədəki məlumat qeyri-dəqiqdir və katib Blinkenin qanunvericilərə dediklərini heç bir şəkildə əks etdirmir".

Göründüyü kimi, yenə Ermənistan "əziz-xələf" tərəf kimi canfəşanlıqla müdafiə olunur, Azərbaycan isə dolayısı ilə xəbərdar edilir. ABŞ sanki dünyanın işğalçı ölkəsi üzərində, Bakı ilə ədalətli sülhdən israrla yayınan Ermənistan üzərində əsir. Niyə? İstənilən halda "od yanmasa, tüstü çıxmaz". Azərbaycan əleyhinə bu cür neqativ ritorika sözsüz ki, Amerikanın qərəzsiz vasi-

söykənən 5 məlum prinsip əsasında sülh müqaviləsi təklif etməzdi. Hansından ki, məhz İrəvan müxtəlif bəhanələrlə yayınır. Çünki ölkəmizə qarşı torpaq iddiasından əl çəkməyib. Zəngəzur dəhlizinə gəlincə, məlumdur ki, Azərbaycan artıq onun alternativ İran marşrutunun inşasına cənub qonşu ilə birgə inşasına başlayıb. O zaman ABŞ-ın "qaşınmayan yerdən yara düzəltmək" istəyi suallar doğurur. Onlardan biri də budur: ölkəmizə qarşı Fransa başda olmaqla, aparılan çirkin kampaniyanın pik vaxtında ABŞ hökumətinin də bu yandan ermənilərin antitürk xoruna qoşulmasının səbəbi nədir? Fransa onsuz da vasi-təçilik imicini çoxdan itirib. Bəs Vaşinqton? Nədən o, öz "ayağına" güllə atsın?

Politoloq Oqtay Qasımovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Blinkenin adından yayılan bəyanat Azərbaycan ictimaiyyətində böyük təəccüb-

türdüyü öhdəliyi xatırlatmışdı. Həmin mövqeni yada salıb belə qiymətləndirmək doğru deyil. Üstəlik, ABŞ tərəfindən hazırkı vəziyyətdə bu iddianın döviyyəyə buraxılması Vaşinqtonun vasi-təçilik missiyasına kölgə salır", - deyə analitik belə şərh edir. Ekspert hesab edir ki, Dövlət Departamenti Blinken adından yayılan məlumatı düz-əməlli nə təkzib etdi, nə də təsdiq. "Əksinə, sürüşkən ifadələrlə mövqə bildirildi. Azərbaycan Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımağa hazır olduğunu bəyan edib. Prezidentin bu bəyanatından sonra hansısa xoşagəlməz fikirlər səsləndirilməsi yaxşı deyil. Hətta Vaşinqtonda xarici işlər nazirləri sülh mətninin 70 faizini razılaşdırmışdılar. Bunun fonunda Blinken adından yayılan açıqlamaya görünür ki, ABŞ-ın təkrar şəkildə və daha aydın sözlərlə münasibət bildirməsinə ehtiyac var".

Bakıya qarşı beynəlxalq cəhənin qurulmasına nail olmaq marağı var. Hərçənd əsas diqqətçəkən məqamlardan biri rəsmi Vaşinqtonun sərgilədiyi mövqə oldu: Dövlət Departamenti iddianı şərh edərkən, "davamlı sülhə çalışdıklarını" və "gücdən istifadənin qəbuləndirilməzliyi"ndən bəhs etdi. Hərçənd iddia Blinkenin adından başqa bir ölkəni "işğalçılıqda" ittiham etməkdən ibarətdir və rəsmi təkzib ən azı daha konkret olmalı idi. Departamentin açıqlaması iki-başlıdır və bu, belə iddianın tirajlanmasında ABŞ-ın da maraqlı olduğu, Bakıya mesajın verildiyi şübhəsini ön plana çıxarır. Və Vaşinqtonun hədəfinin danışıqlar prosesində Qərb platformasını yenidən aktuallaşdırmaq olduğu görünür".

Siyasi şərhçinin fikrincə, ABŞ vasitəçilik təşəbbüsünün region ölkələrinə, xüsusilə Rusiyaya keçməsinin qarşısını almaq istəyir: "Dövlət Departamentinin

nümayəndəsi Lui Bononun Bakı və İrəvan səfərindən geri qayıdarkən, Paris və Brüsselə baş çəkməsi də vasitəçilik təşəbbüsünün ələ alınması məqsədi daşıyırdı. Vasitəçilik üzərindən geosiyasi intriqanın kəskinləşdiyi bir vaxtda Blinkenin adından Azərbaycanın "müdaxiləyə hazırlaşması" iddiasının ortaya atılması da məhz Bakıya "işğal ittihamı"nın irəli sürülə biləcəyi mesajının verilməsi, bununla kommunikasiya və sərhəd məsələsində İrəvanın proqramının qoyulduğu Qərb masasında danışıqlara vadar et-

mək məqsədi kimi görünür. Mümkündür ki, Lui Bonon Bakıdan Vaşinqtona istədikləri mesajı aparmayıb. Yayılan iddia bu kontekstdə də baxa bilərik. Və baş verənlər Cənubi Qafqaza təhlükəli perspektiv vəd edir: sərhəddə təxribatlar törədə və "Azərbaycan hücumu edir" kampaniyasını genişləndirə bilərlər, Blinkenin adından yayılan iddianın da bu ssenarini tətbiqindən öncə beynəlxalq ictimai rəyi formalaşdırmaq məqsədi daşıdığı istisna edilməməlidir".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

“İran Ermənistanla görə Türkiyə ilə toqquşmayacaq”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın keçmiş baş müşaviri Arsen Qasparyan deyib. Onun sözlərinə görə, Tehran Qafanda konsulluq açmaqla artıq ciddi addım atıb, ancaq Türkiyə-Azərbaycan “təcavüzü” halında İrandan hər hansı hərbi müdaxiləni gözləmək əbəsdir:

“İran tərəfinin “qırmızı xətlər”lə bağlı səsləndirdiyi bütün bəyanatlar (“Ermənistan sərhədləri İranın qırmızı xəttidir” - red.) sadəcə, söz olaraq qalır. Düşünürəm ki, İran Ermənistan ərazisinə görə Türkiyəyə qarşı hərbi əməliyyatlar keçirsin. Onlar yenə də bəyanatlarla kifayətlənəcəklər”. Daha sonra o bildirib ki, Tehranın NATO-nun ikinci ən güclü ordusu ilə müharibəyə başlaması istisnadır. Eyni zamanda Türkiyənin Azərbaycandan Naxçıvana gedən yolla bağlı ritorikasında dəyişiklikləri də şərh edib: “İndiki mərhələdə müxtəlif bəyanatlar verilə bilər, xüsusən də parlaq diplomatiya aparən Türkiyə tərəfindən. Onların Ermənistandan keçən yol variantı var, bu, 9 (10) noyabr tarixli sənəddə göstərilib, amma orada “dəhliz” sözü yoxdur. Söhbət kommunikasiyaların açılmasından (həm də maneəsiz gediş-gelişdən - red.) gedir, sənədə əsasən, buna Rusiya Federasiyası FSB-nin sərhədçiləri nəzarət edəcək. Hazırda Türkiyə və Azərbaycan ikinci variantı - İran vasitəsilə - düşünürlər, lakin bir məqamı nəzərə almaq lazımdır ki, Ankara və Bakının imzaladığı Şuşa Bəyannaməsində Zəngəzur dəhlizinin adı çəkilib”.

Qasparyan əlavə edib ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) son iclasında

Ermənistan növbəti diplomatik uğursuzluğa düşər olub. Belə ki, KTMT və Ali üzvləri - Qazaxıstan və Qırğızıstan, faktiki olaraq, Türkiyə və Azərbaycanla Ermənistanın suveren ərazisi ilə bağlı sənəd qəbul ediblər. “Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Bakı və Ankaranın planları dəyişməyib. Onlar başqa layihələri İranla da müzakirə edə bilərlər. Bu, diplomatik çeviklikdir - hansı variantın daha sərfəli olduğunu anlamaq üçün...”

Doğrudan da 15 iyun (2021) Şuşa Bəyannaməsində belə bir bənd yer alıb: “Tərəflər Azərbaycan və Türkiyəni birləşdirən Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları ilə Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında dəhlizin (Zəngəzur dəhlizi) açılmasının və həmin dəhlizin davamı kimi Naxçıvan-Qars dəmir yolunun tikintisinin iki ölkə arasında nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrinin intensivləşməsinə mühüm töhfə verəcəyini qeyd edirlər”. Bu bəndin önəmi erməni siyasətçilər tərəfindən də etiraf olunur. Lakin Paşinyanın sabiq müşavirinin tələşi nə dərəcədə əsaslıdır?

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, 10 noyabr razılaşmasında nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması ilə bağlı müddəalar var: “Zəngəzur dəhlizi də 9-cu bənddə göstərilib. Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən dəhlizin təhlükəsizliyi təmin edilməlidir. Azərbaycan Prezidenti dəfələrlə bəyan edib ki, bağlanmış müqavilələrə əməl olunmalıdır. Əslində bölgədə ciddi reallıqların dəyişməsi fonunda Zəngəzur dəhlizinin açılması sürətlənə bilər. Ermənistan gec-tez bu-

Ermənilərin tələşi bitmir - Şuşa Bəyannaməsindəki həmin o bənd...

Paşinyanın keçmiş müşaviri deyir ki, iki qardaş ölkənin imzaladığı sənəd Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı işə düşə bilər

gəzur dəhlizi də 9-cu bənddə göstərilib. Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən dəhlizin təhlükəsizliyi təmin edilməlidir. Azərbaycan Prezidenti dəfələrlə bəyan edib ki, bağlanmış müqavilələrə əməl olunmalıdır. Əslində bölgədə ciddi reallıqların dəyişməsi fonunda Zəngəzur dəhlizinin açılması sürətlənə bilər. Ermənistan gec-tez bu-

nunla barışmalı olacaq. Sadəcə, hələ də müqaviməti davam etdirir”. **Partiya sədri əlavə etdi ki, İrəvanın mövqeyi xeyli zəifləyib və onun siyasəti nəzərə alınmaya bilər:** “Çünki dəhlizin açılmasında tək region dövlətləri deyil, böyük güc mərkəzləri də maraqlıdır. O baxımdan erməni siyasətçilərinin məsələlərə hansı prizma-

dan yanaşmasına baxmayaraq, götürülən öhdəlik yerinə yetirilməlidir”.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova Şuşa Bəyannaməsindən əvvəl üçtərəfli razılaşmanın işə düşməsinə vacib sayır: “Ermənistan başını ağrıtmayacaq istəmirsə, yolların açılmasına tezliklə razılaşmalıdır. İrəvan artıq görür ki, hadisələr necə inki-

şaf edir. Bu proseslərdə Ermənistanın xeyrinə bir fakt yoxdursa, daha nə düşünürlər? İtirə-itirə gedirlər, üç il ərzində itirmədikləri qalmadı, indi növbə Zəngəzur koridorunun işə düşməsidir. Azərbaycan və Türkiyə bu yolun İran üzərindən də açılmasına nail olmaqdadır, amma Ermənistandan da keçməklə daşımalar olmalıdır. Lakin Ankara və Bakı İrəvanı təhdid etmir, eskalasiya niyyəti yoxdur, sadəcə, diplomatik masada sıxışdırmaq mümkündür. Bu da normaldır. Erməni ekspertləri narahatlığı bölüşürlər ki, cəmiyyətə hansısa informasiyalar ötürsünlər. Fransa kimi dövlətlər də gözləyir ki, bizi təcavüzdə ittiham etsinlər. Bunu yuxularında görürlər. Biz Ermənistan ərazilərinə ordu yeridib zor gücü ilə dəhliz açdırmaq iddiasında deyilik, Paşinyan özü bilməlidir ki, bu yol ölkəsinin büdcəsinə milyonlar gətirəcək”.

Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

Nihilist olmaq o qədər də düzgün seçim deyil. Ona görə də bu prizmadana yanaşanda görək etiraf edəsən ki, bir çox Şərqi xalqları məhz Rusiyanın sayəsində Avropaya və Avropa mədəniyyətinə qovuşdular və Avropanı özləri üçün kəşf etdilər.

Hüseyinbəla SƏLİMOV

naziri Nikol Paşinyan tək cəsdə anti-Rusiya siyasəti aparmır, yalnız MDB-nin və KTMT-nin tədbirlərini boykot etmir, həm də aşkar şəkildə öz ölkəsində Qərbin hərbi-siyasi iştirakının güclənməsinə çalışır.

İkincisi, Qərb, o cümlədən də Fransa da bir yerdə dayanmır, Parisin Ermənistanı mövcudluğu artıq real məzmun və çalarlar alır və bu proses heç də hansısa fantastik əsərlərin predmeti deyil. Belə təəssürat yaranır ki, Fransa bir imperiya kimi getdikcə Cənubi Qafqaza, Ermənistanla üz tutur.

Bir çox analitiklərin fikrinə görə, üç Afrika dövləti öz ərazisindən Fransa qoşunlarının çıxarılmasını tələb edəndən sonra Fransanın Ermənistanla məzmun geosiyasi can atırmı tamamilə real məzmun kəsb etməyə başlayıb.

Nəyə görə bu detalın üstündə dayandıq? Hazırda Cənubi Qafqazda çox müərkəb geosiyasi proseslər gedir. Birincisi, erməni baş

Rusiyanın Qafqazda missiyası bitməyibmi?..

Amma burada Rusiya faktoru da var. Məsələ bundadır ki, İrəvan hələ də MDB-nin və KTMT-nin üzvüdür, baxmayaraq ki, zaman keçdikcə erməni siyasətçilər bu siyasi istiqamətlərdəki səylərini azaldırlar.

Məsələ bundadır ki, Ermənistanı Rusiya ilə daha çox keçmiş Dağlıq Qarabağ problemi bağlayırdı. İndi bu problem aradan qalxandan sonra, İrəvanı Rusiya ilə bağlayan tellər azalmağa başlayıb və hazırda İrəvanı Rusiya orbitində demək olar ki, heç nə saxlamır.

Moskvada hələ də ümid edirlər ki, iki ölkənin münasibətlərindəki soyuqluq Paşinyanın apardığı siyasətin nəti-

cəsidir. Amma həqiqətən də belədir? Düşünürük! Axı erməni cəmiyyətinin eksəriyyəti hələ də Paşinyanı dəstəkləyir! Bunu sonuncu municipal seçkilər də göstərdi-düzdür, erməni baş nazirinin və tərəfdarlarının reytingində azalmalar var, amma onlar hələ də siyasi lider olaraq qalırlar...

Burada daha bir məqam da var. Qərb təsirlərinin Ermənistanla güclənməsi Bakını narahat etməyibmi? Əvvəlcə qeyd edək ki, bu tamamilə real prosesdir. Fransa güclü imperiya təcrübəsi olan ölkədir. O, tək cəsdə hərbi planda Avropanın ən güclü dövlətlərindən biri deyil, həm də Böyük Britaniyadan sonra ən

böyük keçmiş imperiyadır. Amma biz bundan heç də narahat olmamalıyıq, çünki ortada Rusiya faktoru var və bu məqam daha çox Moskvanı narahat etməlidir.

Əlbəttə ki, Qərbə qarşı ikinci cəbhə açmaq elə də asan məsələ deyil. Amma bu günlərdə başlayan HƏMAS-İsrail müharibəsi Rusiyanın işini bir qədər asanlaşdırır, çünki Qərb iki istiqamətdə müharibə aparmalı olacaq, bu isə elə də asan bir perspektiv deyil.

Bundan başqa, Moskvanın İrəvana real təsir imkanları var. Bugünlərdə bəyan edildi ki, Kreml Ermənistanla göndərilən qazın qiymətini qaldırıb, yeni Moskvadan öz müt-

təfiqinə qarşı qaz müharibəsinə başlayır...

Bir daha qeyd edirik ki, Qərblə Ermənistanın yaxınlaşması bizi narahat etməməlidir. İrəvanla Moskvanın münasibətlərinin soyuması bizim maraqlarımıza cavab verir. Hazırda Bakı ilə Moskvanın münasibətləri ən yüksək səviyyədədir. Moskvada bu yaxınlarda yaqın ki, öz sülhməramlılarını da bizim ərazimizdən çıxaracaq. Belə ki, Rusiya XİN-in sözcüsü M.Zaxarova bugünlərdə bildirdi ki, Bakının antiterror əməliyyatlarından sonra bölgədə vəziyyət tamamilə dəyişib və Kreml bunu özünün sülhpərvər missiyasında da nəzərə almalıdır...

Qələbə amnistiya

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Vətənin tustüsü də şirindir" (Azərbaycan ata sözü)

Əlbəttə, mən kiməm ki, hansısa təkliflər verim, ancaq əfvinizə sığmaraq ağıma gəlmiş bir-iki mövzunu qabartmaq istəyirəm.

Qarabağ artıq separatçı ünsürlərdən demək olar təmizlənmişdir ("demək olar"ı rəsmi məlumata əsasən yazıram, çünki dövlət rəhbərliyi hələ dağlarda bəzi terrorçuların gizləndiyini açıqlamışdır). Artıq Xankəndidə dövlət bayrağı qaldırıldı. Yavaş-yavaş camaat da öz yurdlarına qaytarılır. Bunlar hamısı yaxşıdır, əladır. Ancaq qələbə münasibətilə bəzi ümummilli tədbirlər görülsə daha da yaxşı olar.

Məsələn, əfv sərəncamı imzalandı, içində Qubad İbadoğlu və Bəxtiyar Hacıyev də olmaqla müəyyən kateqoriyadan dustaqlar azadlığa buraxılsın. (Gördüyünüz kimi, mən artıq nümunəvi vətəndaş kimi xarici qara qüvvələrin işlətdiyi "siyasi dustaq" ifadəsini yazmıram. Əslində mən siyasətə qarışmıram).

Yaxud iqtisadi tədbirlər görülsün. Örnək üçün, hər uşağa "Qələbə pulu" adı ilə birdəfəlik yardımlar edilə bilər. Bu, gənc, yetişməkdə olan nəslin daim yaddaşında qalar.

Qaz pulu limitində güzəştlər, sahibkarlara vergi güzəştləri, pensiyalara artımlar, tələbələrə təqaüdlər kimi ən azı birdəfəlik mükafatlar yaxşı olar. Axı Qarabağda qələbənin qazanılması ümumən xalqın qələbəsidir və xalq o qələbənin nemətlərini müəyyən dərəcədə görsə, pis olarmı? Hesab edirəm olmaz. (Yenə əfvinizə sığınırıam. Güman edirəm qələbə münasibətilə mənəm də üreyimdən keçənləri yazmaq hüququ var. Ən azı bir gün).

Ən əsası, qələbənin qazanılmasında mühüm, birinci dərəcəli rol olan əsgər ailələri hansısa iqtisadi, rəmzi mükafatlar alsa, bu da yadda qalan hadisəyə çevrilərdi.

Əlbəttə, xalqın qələbədən nemətlər umması iddiasında deyiləm, torpaq, vətən işlərində çoxları təmənnasızdır. O cümlədən, hökumətin də yuxarıda sadaladığım kateqoriyadan olan zəhmətkeşlərimizə vaxtaşırı, ünvanlı, sosial yardımlar etdiyi deyilə bilər və haqsız olmaz. "Onsuz da biz pulları xalqa xərcləyirik, ya birbaşa, ya dolayısı" - bu cür dəyərlər. Mən sadəcə qələbə münasibətilə bir xatirə qalas, rəmzi kampaniyadan bəhs edirəm. Qələbə möhtəşəm, qeyri-adi, fəvqəladədirsə, niyə onun qeyd olunması da fərqlənməsin?

Sözləşmə, qələbədən sonra xalqa toy-bayram keçirilməsi, yaxşı qonaqlıq, xələt, hədiyyə, cibxərcliyi verilməsi qədim adətlərimizdə də olmuşdur. Oğuz elində həтта xan ildə bir gün bütün ev-əşiyi, xəzinəni qoyub çıxırdı, xalq gəlib yağmalayırdı, kim nə istəsə götürüb aparırdı. Təbii, mən bu cür radikal tədbirlərə dəvət etmirəm. Sabitlik lazımdır.

İndi, klassik mövzularımızda olduğu kimi, söz əlaqədar təşkilatlarıdır. Görün neyləyirsiniz. Hər halda, bir çoxlarına elə gəlir ki, bu dəqiqə xalq qələbəsinin miqyasını o qədər də başa düşmür. Deyəsən, bir deputat yoldaş ötənlərdə bu mövzuda danışmışdı. Yeni belə düşüncələr vardır. Gəlin elə edək ki, belə düşüncələr olmasın. Hamımız çəki bir nöqtəyə vuraq, hamımız eyni cür düşünek!

Qələbəni anlamaq üçün o, hər kəsin evinə girməlidir. Birbaşa. O əski və məşhur kinodan zəhlətökən sitatı gətirmək istəmirəm, lakin hər birimiz başa düşürük ki, diqqət ayrı şeydir.

Yeri gəlmişkən, dünən bir xəbər oxudum, hesab edirəm ümumi fona heç uyğun gəlmirdi: futbol üzrə 1-ci liqamızda oynayan "İrəvan" klubunun oyunçuları etiraz tətili keçirib, məşqə çıxmamışdır. Sən demə, 3 aydır onların maaşları verilmir.

İndi bunun günahı kimdədir? Klubun adını "İrəvan" qoymusansa, maaşı da verməyə borclusan. Bu cür vətənpərvər işlərdə xəsislik yaramaz. Klubun adını "Kürdəmir" qoy, lap istəyirsən məşqçi açıqdan stadionu yesin, bundan kimə nə? Vecimizə olmaz.

Prezident İlham Əliyevin oktyabrın 15-də Xankəndidə Azərbaycan bayrağını ucaltması, ardınca etdiyi akkord xarakterli tarixi çıxışı sözsüz ki, ilk növbədə erməni revanşistlərə və onların Fransa başda olmaqla, bütün havadarlarına ünvanlanmışdı. Bu, əslində son dəfə verilən aydın mesaj idi ki, Azərbaycana münasibətdə məkrli planlarından əl çəksinlər, sülh prosesini tormozlamasınlar və zavallı erməni xalqının yeganə düzgün seçiminə əngəl yaratmasınlar.

Çünki qonşu xalqlar əbədi düşmənçilik və ədavət içində yaşaya bilməz. Bu qanlı, hər iki topluma çoxsaylı izzətlər və məhrumiyyətlər gətirmiş səhifəni qapatmaq zamanı çatıb. Bundan ötrü çox vacibdir ki, erməni cəmiyyəti bir daha siyasi avantüristlər tərəfə baxmasın, onların ardınca getməsin, heç vaxt reallaşmayacaq vədlərə inanmasın. Ən mühümü, öz səadətinə, dincliyinə uzaqlarda deyil, yaxında - regionda axtarsın və xoşbəxtliyini qonşu xalqların bədbəxtliyi üzərində qurmaq niyyətindən həmişəlik əl çəksin...

"Bu gün vəziyyət və gündəm dəyişib, yeni məsələlər ortaya çıxıb. Birinci məsələ - "artsax" ermənilərinin geri qayıtmasıdır. Əgər onlar öz evlərinə qayıtmasalar, o zaman "artsax" məsələsi birdəfəlik bağlanacaq".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu Köçəryan-Sərkisyan cinayətkar tandeminin hakimiyyəti dövründə xarici işlər naziri işləmiş Vardan Oskanyan deyib.

Hələ də "miatsum" sevə-dası başından çıxmayan Oskanyanın sözlərinə görə, gündəmdə hazırda məhz bu olmalıdır. "Mən tezliklə sülh müqaviləsi imzalamaq üçün Brüsselə gedəcək Paşinyanı bu məsələləri gündəmə gətirməyə çağırıram. Əgər "artsax" mövzusunun qaldırılmaqdan imtina etsəniz, biz artıq Ermənistanın ərazi bütövlüyü haqqında danışacağıq. 30 ildir Azərbaycan öz vətəndaşlarının (Ermənistan - red.) geri qayıtmaları tələbindən əl çəkmir və bu gün Ermənistan da bunda təkid etməlidir. Əgər sən, Nikol Paşinyan, bacarmırsansa, hazır deylsənsə, qorxursansa, onda get, qoy daha cəsarətli biri gəlsin ki, bu məsələləri gündəmə gətirsin", - deyə Suriya əsilli erməni eks-nazir vurğulayıb və əlavə edib ki, İrəvan ən əvvəl Fransanın dəstəyinə bel bağlamalıdır.

Göründüyü kimi, erməni tərəfi indi yalnız erməni icması-nın qayıdışı haqqında danışır. Üstəlik, deyəsən, yavaş-yavaş anlamağa başlayıblar ki, qərbi azərbaycanlıların da analoji hüququ var. Həm də ermənilərdən qat-qat çox. Çünki onlar Qarabağdakı ermənilərdən

Əliyevdən Makrona Xankəndi mesajı - Paris ismarışı düz oxuyacağıq?

Status "tabutu"na vurulan sonuncu mismar;
"Qarabağ dünya üçün müzakirə mövzusu
olaraq bitmək üzrədir, yeni dövr başlayır..."

fərqli olaraq, vaxtilə yaşadıkları yerdə qondarma Ermənistan dövlətinə qarşı separatçılıqla məşğul olmayıblar. Dinc, sakit həyat sürüblər.

İkinci yandan, qərbi azərbaycanlılar kimi Qarabağın erməni əhalisini heç kim qovub-ələməyib. O zaman mənitiqli sual yaranır: niyə getmişdilər ki, indi də geri dönüş haqda danışırlar? Azərbaycan dövlətinin bu xüsusa mövqeyi aydın və bəlli: qayıda bilərlər, ancaq getdikləri kimi, yəni kefləri istedikləri şəkildə yox! Ciddi sənədləşmə, yoxlanış olmaqla. Ona görə ki, dönüş-gediş deyil: bir var, ölkəni tərk edəsən, bir də var, qayıtmaq istəyəsən. Bunlar fərqli anlayışlardır.

Qoy Ermənistanda kimse də xam xəyallara qapılıb Azərbaycana şert qoymaq niyyətinə düşməsin. Gorbagor olmuş "artsax"ın "özünü müdafiə ordusu"nun keçmiş "komandanı", erməni hərbi canilərindən olan Samvel Babayan kimi. Hansı ki, "artsax"a xüsusi status, yaxud muxtar vilayət statusu verilməyə, sakinlər geri qayıtmayacaqlar", - deyə sayıqlayıb...

Əlbəttə, Azərbaycan kimşəyə yalvarmayacaq. Status isə çoxdan cəhənnəmlik olub. Azərbaycan 1923-cü ildəki kimi təzədən öz altına "saatlı bomba" qoymayacaq. Səhv bir dəfə olur. Biz dərsimizi götürmüşük. Əgər muxtariyyət olacaqsə, yalnız "güzgü prinsipi" üzrə olacaq. Yeni 80-ci illərdə Ermənistandan qovulmuş soydaşlarımıza qonşu ölkədə hansı status, muxtariyyət tanınacaqsə, Qarabağda yaşamış erməni azlıq da ona ümid bəsləyə bilər. Çünki

situasiya artıq bərabərdir, eynidir. Necə dəyərlər, ilahi ədalət bərqərar olub.

Qisası, bizim azərbaycanlı qaçqınlara göstərilən münasibətin eynisini Qarabağ erməniləri uma bilər. Hələlikse Bakının reinteqrasiya ilə bağlı konkret proqramı, "yol xəritəsi" masada. Onu qəbul edən Qarabağ doğumlu ermənilərin zəruri yoxlama prosedurandan sonra geri dönməsi mümkündür. İmtina edən isə özündən küssün, ya da gedib müsyö Makrona şikayət ələsin...

"Ermənistanda həтта ən qatı radikallar belə Qarabağın Azərbaycanın nəzarətinə birdəfəlik keçdiyini qəbul etmək məcburiyyətində qalsalar da, o cümlədən İrəvanda etiraz mitingləri və küçə yürüşləri səngisə də, keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyan yenə baş nazir Nikol Paşinyana "Qarabağ uğrunda mübarizə apar" şəpkili açıqlamalarla ona ağıl qoymaq istəyir. Deyir, Nikol Paşinyan Fransanın dəstəyinə istinad etməlidir. Yəni demək istəyir ki, Fransa yeganə ölkədir ki, Azərbaycanla mübarizəni davam etdirir".

Bu sözləri **politoloq Elxan Şahinoğlu** qeyd edib.

Politoloqa görə, Oskanyan bunu söyləyərkən Fransanın bu mübarizədə hansı nəticə əldə etdiyini söyləməyi unudur. "Çünki ortada Fransanın Azərbaycanla münasibətlərini gərginləşdirməkdən başqa ermənilər üçün müsbət nəticə yoxdur. Oskanyan onu da bildirir ki, Ermənistan hakimiyyəti passivləşdikcə onların əvəzinə Qarabağ uğrunda heç kim mübarizə

aparmayacaq. Bu məsələdə o haqlıdır. Nikol Paşinyan Qarabağ yükündən qurtulduğuna və mövcud reallıqları nəzərə aldığına görə yalnız Ermənistanə aid məsələlərlə məşğul olmaq istəyir. Beynəlxalq aləm bu günlərdə Yaxın Şərqdəki gərginliyi müzakirə edir, Qarabağ müzakirə mövzusu olaraq bitmək üzrədir. Bizim üçün isə yeni dövr başlayır - bölgəni məskunlaşdırmaq", - Şahinoğlu qeyd edib.

"Qarabağda qalmağa qərar verən ermənilərin heç bir xüsusi özünüidarə forması olmayacaq. Çünki istənilən status protektoratlığı, xarici himayədarlığı özündə ehtiva edir".

Bunu isə məşhur amerikalı analitik, Ceymstaun Fondunun (ABŞ) aparıcı eksperti Vladimir Sokor söyləyib.

"Qərbdə hələ də Qarabağın xüsusi statusunun lehinə səslər eşidilir. Amma etnik azlıq üçün xüsusi status xarici qüvvələrin himayədarlığını nəzərdə tutur ki, bu da Azərbaycanın maraqlarına ziddir. Ona görə ki, status xarici qüvvələrə ölkənin daxili işlərinə qarışmaq hüququ verir. Qarabağdakı ermənilərin Azərbaycan vətəndaşlığı, yerli hakimiyyət orqanları, yeni bələdiyyə və bələdiyyə sədrləri olacaq, yerli seçkilərdə sərbəst şəkildə seçiləcəklər. Yalnızca bu", - deyə analitik fikrini tamamlayıb.

Qalır bu gerçəyi "böyük bacı" Fransanın da dərk və qəbul etməsi. Ümid edək ki, Prezidentin 15 oktyabr Xankəndi mesajını Paris düz oxuyacaq...

□ **Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

Prezident İlham Əliyev 15 oktyabrda Ağdərə, Xocalı, Xocavənd, Əsgəranda və Xankəndi şəhərində Azərbaycanın dövlət bayrağını ucaltdı. İlham Əliyevin Prezidentliyinin 20-ci ildönümündə Qarabağa etdiyi səfər, Xankəndidə bayrağımızı ucaltması tarixə qızıl hərfərlə yazılacaq.

Bu, şübhəsiz, möhtəşəm, eyni zamanda rəmzi mənə daşıyan hadisə idi. Prezident İlham Əliyev Xankəndidə xalqa müraciətində bildirdi ki, Azərbaycan xalqı bu qələbəni qanı bahasına qazanıb. Prezident xalqa müraciətində bildirdi ki, bu gün Xankəndidə olmağımıza səbəb Azərbaycan xalqı, Azərbaycanın qəhrəman övladlarıdır. Dövlət başçısının bu sözləri Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə, onun qəhrəmanlığına verilən ən yüksək qiymətdir. Azərbaycan dövlətinin liderinin Xankəndidən xalqa müraciəti Qarabağ üzərində suverenliyimizin rəsmi təsdiqi oldu həm də. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqını ucaltdı, bununla da Azərbaycan xalqının qəlbində özünə heykəl ucaltmış oldu.

Azərbaycan Prezidenti 2023-cü ilin sentyabrında Qarabağda keçirilmiş iyirmi üç saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirləri ilə Cənubi Qafqazda separatizmin, terrorun, regionun "boz zona" və hibrid müharibələr məkanına çevrilməsinin qarşısını almağa müvəffəq oldu. Qarabağın otuz il işğalda qalmasında rol oynamış qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikasının" siyasi-hərbi rəhbərləri, ideoloqları və general-ları İlham Əliyevin düşünülmüş və soyuqqanlı siyasi-diplomatik davranışları nəticəsində həbs edilərək Bakıya gətirildi. Bu, ölkəmizi güc və təhlükəsizlik orqanlarında Azərbaycan Prezidentinin apardığı ciddi islahatların və milliləşmənin ən əhəmiyyətli göstəricilərindən idi. Məhz bu mərhələdən sonra Cənubi Qafqaz azad nəfəs almağa başlayır. İndi əminliklə və qətiyyətlə söyləmək olar ki, İlham Əliyev Prezidentliyinin iyirmi ilində dövlətinə və xalqına qarşı 200 illik tarixi ədalət-sizliyə qətiyyətlə son qoydu.

Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov bu barədə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan bayrağının Xankəndidə, Ağdərədə, Xocavənddə, Xocalıda ucaldılması çox böyük, tarixi və mənəvi hadisədir. Bu, Azərbaycanın uzun illərdir ki, işğal altında qalan tarixi torpaqlarının nəhayət ki, azadlığa qovuşması, yenidən Azərbaycan dövlətinin suverenliyi altına keçməsi deməkdir: "Bu həm də vətənimizin, dövlətimizin bütövləşməsi deməkdir. Ümumiyyətlə, Xankəndidə bayrağımızın ucaldılmasını Vətən müharibəsindən sonra dövlətimizin, xalqımızın, Prezidentimizin əldə etdiyi ən böyük nailiyyət hesab edirəm. Düşünürəm ki, eynilə 8 Noyabr zəfəri kimi 15 oktyabr tarixi də hər zaman xalqımız tərəfindən böyük qürur və məmnunluq hissi ilə xatırlanacaq. Prezidentimizin xalqımız qarşısındakı bu tarixi xidməti əsla unudulmayacaq. Çünki bu, xalqımızın on illərlə həsrətində olduğu bir qələbədir və biz bu qələbəni qəhrəman oğullarımızın

20 ilin möhtəşəm akkordları: Prezident İlham Əliyev Xankəndidə bayrağımızı ucaltdı

200 ilin qələbəsinin rəsmi təsdiqi: dövlət suverenliyimizin Qarabağda bərpası tam reallaşdı

qanı və canı bahasına, eləcə də Ali Baş Komandanımızın qətiyyəti sayəsində qazanmışıq. 15 oktyabr tariximizə qələbə və bütövləşmə günü olaraq daxil oldu.

Baş verənlər və Prezidentin Xankəndidən xalqa müraciətindəki fikirlər göstərdi ki, İlham Əliyev heç nəyi yarıda saxlamağı sevmir. O, başlatdığı işi hökmən və hökmən sona çatdırır. Necə ki, biz bu gün bir daha bunun şahidi olduq".

Deputat Azay Quliyev isə bildirdi ki, 2003-cü ilin oktyabrın 15-də Azərbaycanın Prezidenti seçilən cənab İlham Əliyevin tək milli qayəsi, strateji hədəfi və qarşısına qoyduğu ali məqsəd 21-ci yüzilin dövlət başçılarının qarşısına qoyduğu konsepsiyalardan çox fərqlənirdi: "İlham Əliyevin Prezident kimi qarşısına qoyduğu ali hədəf bəlkə də ilk baxışdan mümkün görünməyən, yəni on illiklər ərzində heysiyyət tapdınmış, milli məniyyəti təhqir olunmuş, qaçqın və məcburi köçkünə çevrilərək təqətdən və ruhdan düşmüş bir toplumu, bir milləti geosiyasi maraqların əleyhinə olaraq yenidən dirçəltmək, heç kimdən asılı olmayan və özünə güvənən güclü dövlət və güclü millət yaratmaqdan ibarət idi. Prezident Xankəndidə xalqa müraciətində ilk dəfə Prezident seçilən gün özünə və xalqına torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəyini söz verdiyini qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev verdiyi sözü şəərəflə yerinə yetirdi. İndi hadisələri təhlil edəndə bir daha anlayırsan ki, cənab Prezident bu ali məqsədə çatmaq üçün müəyyən etdiyi "Güclü Millət və Güclü Dövlət Quruculuğu Konsepsiyası"nı hansı dəqiqlik, siyasi ustalıq və qətiyyətlə həyata keçirməyi bacardı. İlham Əliyevin yenidən qurduğu Azərbaycan

bir çoxlarının hesablaya bilmədiyi və ya hesaba almaq istəmədiyi regional gücə çevrildi. Artıq Azərbaycan son və ağır döyüşə, dünyanın güc mərkəzlərinin qarşısını almağa çalışdığı Vətən müharibəsinə, torpaqlarını mənfur düşməndən azad etməyə hazır idi. 2020-ci ilin payızında Vətən müharibəsini başlatmaq, cəmi 44 gün ərzində tarixi qələbə ilə başa çatdırmaq və itirilmiş torpaqları geri qaytarmaq son 200 ildə Prezident İlham Əliyevə nəşib oldu, yalnız Prezident İlham Əliyevin siyasi dühası, dəmir iradəsi, qətiyyəti və qorxmazlığı sayəsində Azərbaycan xalqı tək yumruq kimi birləşə bildi, şanlı ordumuz qan tökərək, döyüşərək düşməni darmadağın etdi və torpaqlarımızdan birdəfəlik süpürüb atdı. Prezident İlham Əliyev 2023-cü il sentyabrın 19-da isə 44 günlük müharibənin başa çatmamış 45-ci gününü çox böyük məharətlə təməmlədi və Azərbaycanın suverenliyini, bütövlüyünü, milli heysiyyətini tam və qəti şəkildə bərpa etdi. İndiyə kimi həyatını itirmiş bütün şəhidlərimizin qisası alındı, millətimizə qarşı cinayət törətmiş canilər bir-bir yaxalanaraq Bakıya gətirildi, ilahi ədalət zəfər çaldı. 15 oktyabr 2023-cü ildə isə Prezident İlham Əliyev tarixin gedişini Azərbaycanın xeyrinə dəyişməyi bacardığının ən parlaq nümunəsini bütün dünyaya nümayiş elətdirdi, çoxumuz üçün hələ də möcüzə olan bir hadisə ilə erməni separatizminə rəsmi şəkildə son nöqtəni qoydu, Azərbaycanın ücrəngli və müqəddəs bayrağını Xankəndidə ucaltdı. Bu isə 200 illik erməni zülmünün və məkrli oyununun rəsmən bitdiyi gündür, heç bir sözə sığmayan milli qururun və milli iradənin təntənəsidir. Azərbaycan 21-ci əsrin yeganə dövləti və xalqıdır ki, Prezi-

"Bu, Azərbaycan üçün son iki əsrin ən böyük qələbəsidir. Rusiya imperiyası 19-cu əsrin əvvəllərində Azərbaycanı işğal edəndən sonra Qarabağ bölgəsinə ermənilərin köçürülməsi ilə yerli azərbaycanlılara qarşı soyqırım siyasətinin əsası qoyuldu. O zamandan başlayaraq mərhələli şəkildə azərbaycanlıların torpaqlarını alıb ermənilərə verməyin ağır nəticələri olub. 20-ci əsrin əvvəllərində müstəqil Azərbaycan Respublikası yarananda o zaman da onun əsas problemi ermənilərin ərazi iddiası ilə bağlı idi. Azərbaycanın müstəqilliyinin itirilməsinin səbəblərindən biri də ermənilərin Azərbaycana qarşı apardığı soyqırımı, ərazi iddiaları idi. Sovet hakimiyyəti qurulandan sonra da bu problem davam edib, Azər-

milli siyasətinin əsas məqsədi ərazilərimizi işğaldan qurtarmaq və ərazi bütövlüyünü təmin etmək idi. Bu proses 2020-ci ildə Azərbaycanın Vətən müharibəsi ilə başladı və nəhayət, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olundu. 2023-cü ilin sentyabrında antiterror tədbirləri ilə ölkəmizin Qarabağ bölgəsində suverenliyimiz bərpa edildi. 15 oktyabrda Ali Baş Komandan İlham Əliyev Xankəndidə Azərbaycanın dövlət bayrağını ucaltmaqla Azərbaycanın bu prosesdə qələbəsinə həm tam təmin etdi, həm də rəsmi təsdiq etdi. Bu, Azərbaycanın 20-ci və 21-ci əsrdə əldə etdiyi ən böyük qələbədir. Azərbaycan xalqı bu qələbəyə görə əsgərinə, şəhidlərinə, qazilərinə, Ali Baş Komandan İlham Əliyevə min-

nətdar olmalıdır. Biz hər birimiz həm ordumuza, həm Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, həm şəhidlərimizə, həm də qazilərimizə minnətdarıq. Bu, çox böyük qələbədir və Azərbaycan xalqı ordusu, Ali Baş Komandanı ilə fəxr edə bilər. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevi, xalqımızı, ordumuzu bu böyük qələbə münasibətilə təbrik edirəm".

Sabiq maliyyə naziri, professor Saleh Məmmədov da Xankəndidə bayrağımızın ucaldılmasını, yaşadığımız bu tarixi ikinci Qarabağ savaşında Azərbaycan xalqının şərəfli qələbəsi Böyük Azərbaycanın son 2000 illik tarixinin ən möhtəşəm hadisəsi adlandırır: "Azərbaycan bayrağının Xankəndidə asılması və Azərbaycan Respublikası torpaqlar üzərində suverenliyini təmin edən bu böyük qələbənin son mərhələsidir. Bu qələbə yalnız cırdan Ermənistan üzərində deyil, bu ölkəni hər tərəfdən var gücü ilə sıxan bir neçə qanlı imperiyanın üzərində qazanılan böyük qələbədir. Bu qələbə daimi parça-parça hissəciklərə parçalanmağa meyilli olan bütün qüvvələrin, böyük Türk xalqlarının bir güc ətrafında birləşməsi, bütün millətin və xalqların bir lider ətrafında konsolidasiyası və birgə mübarizəsi ilə qazanılan qələbədir. Bu qələbə ən son elmi texnoloji nailiyyətlərin tətbiqi, ağılla gücün bərabər istifadəsi ilə aparılan 21-ci əsrin ilk rəqəmsal savaşın nəticəsində əldə olunan qələbədir. Bu qələbə bütün elmi, dini, sosioloji proqnozları inkar edən, möcüzə kimi görünən, qulağını və ya başını kəsməyi, başını itirməyi, intihar etməyi söz verənləri peşman edən qələbə idi. Bu qələbə Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənablarının və onun yaratdığı ilk elmi-texniki və rəqəmsal ordunun xidmətidir. Ali baş komandanı, ordumuzu və bütün xalqımızı təbrik edirəm".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

dent İlham Əliyevin sərkərdəliyi, ağılı, zəkası, diplomatik məharəti və gücü hesabına ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dünya tərəfindən tanınan sərhədləri çərçivəsində bərpa edə bildi".

Milli İstiqlal Partiyasının qurucusu və fəxri lideri Etibar Məmmədov isə Prezident İlham Əliyevin Xankəndidə dövlət bayrağımızı ucaltmasını qələbəmizin rəsmi təsdiqi hesab edir:

baycanın ərazilərinin müəyyən hissələri qanunsuz olaraq Ermənistanla birləşdirilib, azərbaycanlılar isə öz yurdlarından sürgün edilib, Qarabağ bölgəsində isə süni şəkildə "Qarabağ Muxtar Vilayəti" yaradılmışdı. 20-ci əsrin sonlarına qədər Azərbaycanın torpaqlarının ermənilər tərəfindən ələ keçirilməsi prosesi davam edib. 19-cu əsrdən başlanan proses 200 ilə yaxın davam edib. Azərbaycanın milli ideyasının,

Azərbaycan Maliyyə Nazirliyi 2024-cü il dövlət büdcəsinin gəlir-xərclərinə dair detallı məlumatları açıqlayıb. “Yeni MİSAVAT”ın nazirliyə istinadən verdiyi məlumata əsasən, gələn il dövlət büdcəsinin gəlirləri 34 milyard 173 milyon manat, xərcləri 36 milyard 763 milyon manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 33 milyard 399 milyon 895 min manat, yerli gəlirləri 773 milyon 10 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 35 milyard 980 milyon 547 manat, yerli xərcləri 782 milyon 453 min manat) məbləğində proqnozlaşdırılır.

Gəlirlərin 13 milyard 865 milyon manatı Dövlət Vergi Xidmətinin, 5 milyard 900 milyon manatı Dövlət Gömrük Komitəsinin xəttlə təmin ediləcək, 12 milyard 781 milyon manatı Dövlət Neft Fondunun transferti olacaq.

2024-cü il büdcəsinin gəlir-xərclərində diqqəti cəlb edən bəzi məqamları təqdim edirik:

Proqnoza əsasən, büdcə gəlirlərinin 5 milyard 675 milyon 600 min manatını hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi təşkil edəcək. Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 1 milyard 802 milyon 500 min manat, yaxud 24 faiz azdır. 2023-cü ildə hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisinin 7 milyard 478 milyon 100 min manat təşkil edəcəyi gözlənilir.

Qeyd edək ki, bu vergi növü üzrə gəlirin əsas hissəsi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən xarici neft-qaz şirkətlərinin ödənişlərindən formalaşır. Gələn ilin büdcəsi neftin 60 dollarlıq qiyməti əsasında proqnozlaşdırılıb. Lakin əksər beynəlxalq analitik mərkəzlərin proqnozları 80 dollardan yuxarı məbləği əsasında proqnozlaşdırılıb. Bu isə o deməkdir ki, qeyd olunan gəlir mənbəyindən büdcəyə daxilolmalar gələn il proqnozdan azı 20 faiz artıq olacaq.

2024-cü ildə bir vergi növü üzrə büdcə gəlirlərində artım proqnozlaşdırılır. Söhbət əsasən alkoqollu içkilər, bütün məmulatları, avtomobil və digər məhsullara tətbiq olunan aksiz vergisindən gedir. Gələn il bu Azərbaycanda 1 milyard 531 milyon manat toplanması proqnozlaşdırılır ki, bu da 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 10,5 faiz çoxdur. Bu isə növbəti ildə bütün, alkoqollu içkilər və avtomobillər üzrə aksizlərin artırılacağından xəbər verir.

Bildirək ki, aksiz vergisi üzrə daxilolmaların 1 milyard 358 milyon manatını və yaxud 88,7 faizini İqtisadiyyat

İnflyasiya gələn ilin büdcəsinə necə təsir edəcək? - təhlil

2024-cü ildə dövlət daxildən və xaricdən 4 milyard borclanacaq

yat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti, 173 milyon manatını və yaxud 11,3 faizini Dövlət Gömrük Komitəsi təmin edəcək. Bunlar isə 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozuna nisbətən müvafiq olaraq 7,3 faiz və 3,8 faiz çoxdur.

Daha bir gəlir mənbəyi - dövlət rüsumlarından daxilolmalarda 2024-cü ildə ciddi artım gözlənilir. Belə ki, gələn il Azərbaycanda dövlət büdcəsi gəlirlərinin 354 milyon manatının və yaxud 10,4 faizinin dövlət rüsumundan daxilolmaların payına düşəcəyi proqnozlaşdırılır. Maliyyə Nazirliyinin məlumatına görə, bu, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 11,5 faiz çoxdur. Bu mənbə üzrə artımın proqnozlaşdırılması növbəti ildə ölkədə minimum əmək haqqının artırılması ehtimalının olduğundan xəbər verir.

2024-cü ildə Əlavə Dəyər Vergisindən büdcə 7 milyard 591 milyon manat və yaxud ümumi gəlirlərinin 22,2 faizi həcmində gəlir əldə edəcək. Bu, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 5,3 faiz çoxdur. Bu mənbədən gəlirin artımı ölkədə gözlənilən inflyasiya səviyyəsi ilə üst-üstə düşür. Belə ki, hökumət gələn il üçün Azərbaycanda 5,3 faizlik inflyasiya proqnozlaşdırıb.

Əlavə Dəyər Vergisi üzrə daxilolmaların 3 milyard 376 milyon manatını və yaxud 44,5 faizini İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti, 4 milyard 215 milyon manatını və yaxud 55,5 faizini isə Dövlət Gömrük Komitəsi təmin edəcək.

Bunlar isə 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozuna nisbətən müvafiq olaraq 7,3 faiz və 3,8 faiz çoxdur.

Daha bir gəlir mənbəyi - dövlət rüsumlarından daxilolmalarda 2024-cü ildə ciddi artım gözlənilir. Belə ki, gələn il Azərbaycanda dövlət büdcəsi gəlirlərinin 354 milyon manatının və yaxud 10,4 faizinin dövlət rüsumundan daxilolmaların payına düşəcəyi proqnozlaşdırılır. Maliyyə Nazirliyinin məlumatına görə, bu, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 18 faiz çoxdur.

2024-cü ildə dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən büdcəyə 28 milyon manat daxil olması gözlənilir. Bu, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 12 faiz çoxdur.

Bundan başqa, səhmlərinə dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlərdə də ciddi artım gözlənilir. Bu mənbədən büdcəyə 558,22 milyon manatın daxil olması proqnozlaşdırılır. Bu, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 73,8 faiz çoxdur. Qeyd edək ki, bir qayda olaraq bu mənbə üzrə büdcəyə əsas vəsaitlər Azərbaycan Beynəlxalq Bankından daxil olur: proqnozlaşdırılan gəlirin 90 faizə yaxını. Gələn il üzrə gözlənilən gəlirin kəs-

kin artımı digər müəssisələrdən də ödənişlərin olacağından xəbər verir.

Gələn il xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə büdcəyə daxilolmalar 1 milyard 934 milyon manat olacaq. Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 3,4 faiz çoxdur. 2023-cü ilə xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar 1 milyard 870 milyon manat proqnozlaşdırılıb.

2024-cü ildə gözlənilən büdcə xərclərinə gəlincə, təhsil xərclərində 3,2 faizlik artım olması nəzərdə tutulur. Belə ki, təhsilə 4 milyard 549 milyon 916 min manat xərclənməsi proqnozlaşdırılır ki, bu da 2023-cü ilə müqayisədə 142 milyon 751 761 manat, yaxud 3,2 faiz çoxdur. 2023-cü ilə müqayisədə ən çox artım ali təhsil xərcləri sahəsində olacaq. Ali təhsil xərcləri 64 milyon 199 313 manat, başqa sözlə, 91 faizə, yaxud 2 dəfəyə qədər artırılaraq 70 milyon 606 841,0 manatdan 134 milyon 806 154,0 manata qaldırılır. Məktəbəqədər təhsil xərcləri 11,9 faiz artırılaraq 453 milyon 18 349,0 manata, ümumi təhsil xərcləri 13 faiz artırılaraq 2 milyard 371 milyon 983 758,0 manata, peşə təhsili xərcləri 20 faiz artırılaraq 77 milyon 135 017,0 manata, orta ixtisas təhsili xərcləri 16,6 faiz artırılaraq 101 milyon 114 397,0 manata, əlavə təhsil xərcləri

75 faiz artırılaraq 20 milyon 727 009,0 manata yüksəldilir. Gələn il təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlara 7 milyon 586 356,0 manat ayrılır ki, bu da 2023-cü ilə müqayisədə 10,1 faiz çoxdur. Təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlərə ayrılan xərclər isə azaldılır. 2024-cü ildə bu məqsədlə 1 milyard 383 milyon 545 050,0 manat ayrılması proqnozlaşdırılıb ki, bu da 2023-cü ilə müqayisədə 279 milyon 466 574 manat, yaxud 16,8 faiz azdır.

2024-cü ildə Azərbaycanda dövlət büdcəsi xərclərinin 521 milyon manatı və yaxud 1,4 faizi sosial müdafiə xərclərinin payına düşəcək. Bu, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 62,3 faiz çoxdur.

Gələn il səhiyyə xərcləri 1 milyard 871 milyon 294 029,0 manat olacaq. Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 66 milyon 336 578 manat, yaxud 3,6 faiz çoxdur. Gələn il icbari tibbi sığorta fonduna ayrılacaq vəsait 1 milyard manatdan çox olacaq. Layihəyə əsasən, gələn il icbari tibbi sığorta fonduna 1 milyard 375 milyon 987 690,0 manat vəsait ayrılması proqnozlaşdırılır.

2024-cü ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası büdcə xərclərinin prioriteti

olaraq qalacaq: bu istiqamətdə 3 milyard 825 milyon manat vəsait ayrılması proqnozlaşdırılır.

Gələn il seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri üçün 110 milyon 935 344,0 manat vəsait ayrılması proqnozlaşdırılır. Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 2,3 dəfə çoxdur.

2024-cü ildə Azərbaycanda büdcənin ehtiyat fonduna ayırma 7,95 faiz azalacaq, məqsədli büdcə fondlarına ayrılmalar isə 44,3 faiz artırılacaq.

Daha bir xərc mənbəsi - tikinti və şəhərsalma xərcləri üzrə də azalma gözlənilir. Bu istiqamətdə 6 milyard 309 milyon 440 300 manat ayrılacaq ki, bu da 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 15,5 faiz və ya 1 milyard 152 milyon 529,700 manat azdır.

Qeyd edək ki, 2023-cü ilin təsdiq edilmiş dövlət büdcəsində tikinti və şəhərsalma xərcləri 7 milyard 461 milyon 970 000 manat proqnozlaşdırılıb.

2024-cü ildə dövlət büdcəsi kəsirinin yuxarı həddi 2 milyard 590 milyon min manat məbləğində proqnozlaşdırılır. Onun maliyyələşdirilməsi özəlləşdirmədən, digər mənbələrdən daxilolmalar (daxili və xarici borclanma, 2024-cü il yanvarın 1-nə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı, həmçinin məqsədli büdcə fondlarının vəsaitinin qalığı hesabına həmin fondların kəsirinin bağlanması daxilində) hesabına həyata keçiriləcək.

Yeri gəlmişkən, büdcə sənədindən aydın olur ki, gələn il dövlət borclanmasında ciddi artım olacaq. Belə ki, sənəddə 2024-cü il üzrə daxili dövlət borclanmasının yuxarı həddi (limiti) 2 milyard 300 milyon manat, xarici dövlət borclanmasının yuxarı həddi (limiti) 1 milyard 700 milyon manat proqnozlaşdırılır. Layihəyə əsasən, il ərzində veriləcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddi (limiti) 700 milyon manat təşkil edəcək.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni MİSAVAT”

Yaxın aylarda Azərbaycanda referendum keçirilməsi gözlənilir. Bu barədə son günlər informaiyalar yayılır, açıqlamalar verilir. Məsələn, Milli Məclisin komitə sədri Zahid Oruc iki gün öncə Prezident İlham Əliyevin Prezidentliyin 20 illiyi ilə bağlı yazdığı böyük həcmli yazıda da referendumun anonsu sayıla biləcək fikirlər qeyd edib.

Zahid Orucun sensasion yazısında bildirilib ki, Zəfər Respublikası qurulub, ona uyğun "zəfər konstitusiyası"na ehtiyac var. Həmçinin qeyd edilir ki, Üçüncü Respublika ərazi bütövlüyü və suverenlik baxımından yarımçıq idi, o dövr bitdi və yeni ərazi bütövlüyünə tam sahib olan yeni Respublika-tariximizdə Dördüncü Respublika yarandı, Yeni Respublika qalib respublikadır - Yeni Konstitusiyaya -Zəfər Ana Yasasına ehtiyac var.

Bes referendumda hansı məsələlərin çıxarılması, konstitusiyamızda hansı dəyişikliklərin edilməsi ehtimal edilir?

"Yeni Müsavat"ın əldə etdiyi məlumatlara görə, konstitusiyada bir çox ciddi dəyişikliklərin edilməsi gözlənilir. Proporsional seçki sisteminin bərpası, Milli Məclis üzvlərinin sayının artırılması, ikipalatalı parlament sisteminə keçilməsi, Nazirlər Kabinetinin funksiyalarında dəyişikliklər edilməsi, rayon icra hakimiyyətlərinin ləğvi və yeni idarəetmə mexanizminin tətbiqi, həmçinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının muxtar respublika statusunun ləğvi, Naxçıvana da ölkədə tətbiq ediləcək yeni inzibati idarəçilik mexanizminin şamil edilməsi kimi məsələlərin nəzərdə tutulduğu deyilir.

Konstitusiya dəyişikliklərindən sonra isə parlamentə yeni seçkilərin keçirilməsi, yeni say tərkibli parlamentin formalaşdırılması istisna deyil. Əldə etdiyi-

miz xəbərdə Milli Məclis üzvlərinin sayının 125-dən 151-ə qaldırılması nəzərdə tutulur.

Referendum və seçkinin keçiriləcəyi ehtimalını dövlət büdcəsində seçki xərclərinin 50%-ə yaxın artırılması da gücləndirir. Bu, böyük bir artımdır və referendumun məhz bu il olacağını söyləməyə tutarlı əsas verir.

Bir sıra siyasi ekspertlər və hüquqşünaslar hesab edirlər ki, konstitusiyada yuxarıda qeyd olunan dəyişikliklərin, eləcə də bir sıra başqa dəyişiklik və əlavələrin edilməsinə ehtiyac yaranıb. Yeni konstitusiyada bir çox məsələlərlə yanaşı ölkənin inzibati-ərazi bölgüsü də dəyişdirilməli, yaradılmış 14 iqtisadi rayon (Qarabağ, Şərqi Zəngəzur və Naxçıvan da daxil olmaqla) inzibati-ərazi vahidinə çevrilməli, yerli özünüidarəetmə gücləndirilməli, böyük şəhər bələdiyyələri və seçkili mer institutu təsis edilməlidir. Bu həm də Naxçıvan da daxil olmaqla, ölkənin tamamında da sistem islahatlarına, idarəetmənin təkmilləşdirilməsinə səbəb olacaq. Unitar ölkə olan Azərbaycanda heç bir ərazinin özəl statusuna ehtiyac yoxdur.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ümumiyyətlə, referendum keçirilməsi ilə bağlı müxtəlif fikirlər var, həmçinin məlumatlar tez-tez yayılır. Amma bu açıqlamalar və məlumatlar

Referendumun anonsu verildi: hansı yeniliklər gözlənilir - rəy

Yeni Ana Yasada deputat sayının artırılması, ölkənin inzibati-ərazi bölgüsünün dəyişdirilməsi, yaradılmış 14 iqtisadi rayonun inzibati-ərazi vahidinə çevrilməsi, yerli özünüidarəetmənin gücləndirilməsi, böyük şəhər bələdiyyələrinin təsisi nəzərdə tutulur

rəsmi deyil: "Ona görə də bu gün referendumun nə zaman keçiriləcəyi və hansı məsələlərin referendumda çıxarılacağı barədə qəti söz söyləmək çətindir. Amma dəqiq olan odur ki, Azərbaycanda konstitusiyada müəyyən dəyişikliklərin edilməsi gec-tez həyata keçiriləcək. Bizim bu gün üçün yalnız proqnoz vermək imkanlarımız var. Bir ildən artıqdır ki, referendum keçiriləcəyi barədə vaxtaşırı informasiyalar yayılır, açıqlamalar verilir. Mən də hesab edirəm ki, referendum keçirilməsinə ehtiyac var. Yerli icra hakimiyyəti orqanlarının idarəçilikdə təsir imkanları çox azalıb. Bu sahədə dəyişikliklər edilməlidir. 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycanda 14 iqtisadi rayon yaradılıb. Bu amil də idarəçilikdə yeni modelin meydana gəlməsinə zərurətə çevirir. Yerli idarəçilikdə dəyişikliklər üçün konstitusiyada

dəyişikliklərə ehtiyac yaranıb. Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəsmi açıqlamasına görə, ölkədə seçicilərin sayı 1 milyon 200 min seçici sayı artıb. Əgər seçki dairəsində 40 min seçiciyə bir deputat nəzərdə tutulursa, onda belə çıxır ki, Milli Məclisdə deputatların sayı 30 nəfər artırılmalıdır. Deməli, deputatların sayı 125-dən 155 nəfərədək yüksəldilməlidir. Bu məsələnin həlli üçün konstitusiyada dəyişiklik edilməlidir. 1995-ci ildə konstitusiyamız qəbul edilərkən əhalinin sayı təxminən 7

milyon nəfər idi. 7 milyonluq ölkə üçün o zaman 125 deputat qanunda nəzərdə tutulmuşdu. İndi əhalinin sayı 10 milyonu keçib. Bu da deputatların sayının artırılmasını şərtləndirir".

Ç.Qənizadə dedi ki, Azərbaycanda yeni siyasi konfiqurasiyanın formalaşması prosesi gedir. Belə olan halda proporsional seçki sisteminin bərpası da istisna edilmir: "Azərbaycanda qarışıq seçki sistemi tətbiq edilə bilər. Bu məsələnin də həlli üçün konstitusiyada dəyişiklik edil-

məlidir. Dəyişiklik isə referendum keçirilməklə reallaşdırılır. Hökumət idarəetməsi sahəsində də qanunvericilikdə dəyişikliklər həyata keçirilməsi mümkündür. Bütün bu qeyd edilən və edilməyən bir çox məsələlər var ki, onların gerçəkləşdirilməsi referendumu labüd edir. Dəyişikliklər olacağısa, ölkənin gücünün artırılmasına, ölkədə ictimai-siyasi sabitliyin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edəcək".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Boş qalan 9 deputat yeri - Gürcüstan nümunəsi bizdə də mümkündürmü...

"Hakimiyyət bu gündən proseslərə start versə..."

Ötən həftə qonşu Gürcüstanda hakim "Gürcüstan arzusu - Demokratik Gürcüstan" partiyasının namizədi parlamentdə boş qalmış deputat yeri üzrə aralıq seçkilərdə qalib gəlib. Səsvərmə ilk dəfə olaraq elektron formatda aparılıb.

Məlumdur ki, deputat Qənirə Paşayevanın vəfatından sonra parlamentdə boş qalan deputat yerlərinin sayı 9-a çatıb. Bu il iyulun 14-də isə 10 sayılı Binəqədi üçüncü seçki dairəsinin deputatı Mədrə Musayev vəfat edib. Həmçinin ötən il Mərkəzi Seçki Komissiyasının 17.03.2022-ci il tarixində keçirilən iclasında Şahin Seyidzadə "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsinin İdarə Heyətinin sədri təyin edilməsi ilə bağlı (konstitusiyanın 89-cu maddəsinə əsasən, Milli Məclisin deputatı başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olduğuna görə) deputat mandatına xitam verilib.

Bundan başqa, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmünə əsasən, deputat Elənzadə Selimov 3 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum olunub. Konstitusiyanın 89-cu maddəsinə əsasən, cinayət törətdikdə və məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü olduqda Milli Məclisin deputatı mandatından məhrum edilir. Sumqayıt Apelyasiya Məhkə-

məsində hakim Məhəmmədli Rzayevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə elan olunan qərara əsasən, birinci instansiya məhkəməsinin hökmü dəyişdirilmədən qüvvədə saxlanılıb. Beləliklə, E.Səlimovun deputat mandatına xitam verilib.

Həmçinin 2020-ci il avqustun 4-də Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının sədri, deputat Fəttah Heydərov dünyasını dəyişib. Bundan əlavə, 2020-ci ilin fevralında keçirilən Milli Məclisə növbədənəknar seçkilər zamanı MSK baş vermiş qanun pozuntularına görə 4 dairənin nəticələrini ləğv edib. Nəticəsi ləğv edilmiş dairələr 33 sayılı Xətai birinci seçki dairəsi (lider namizəd Hüseynbala Mirələmov), 35 sayılı Xətai üçüncü seçki dairəsi (lider namizəd Rauf Arifoğlu), 74 sayılı Lənkəran kənd seçki dairəsi (lider namizəd Hacı Rəcəbli) və 80 sayılı İmişli-Beyləqan seçki dairəsi (lider namizəd Çingiz Qənizadə) olub.

Gürcüstandakı kimi bizdə də boş qalmış deputat yerlərinə aralıq seçkilərin keçirilməsi mümkündürmü? 9 deputat yeri ilə

bağlı hansı qərar ola bilər, yoxsa növbəti parlament seçkilərində (2025) onlar boş qalacaq? Qanun nə deyir?

AĞ Partiya başqanı Turral Abbaslı yeni parlament seçkilərinin keçirilməsini, hətta deputat yerlərinin sayının artırılmasını zəruri hesab edir: "Qanunda qeyd olunub ki, boş qalmış yerlərə seçkilər keçirilməlidir. Amma Azərbaycanda deputatsız qalan 9 dairənin qanunvericiliyə xüsusi təsiri olmadığı üçün iqtidar bu yerlərdə seçkilər keçirməkdə maraqlı deyil. Görünür, iqtidar hazırkı məqamda siyasi aktivliyin tərəfdarı deyil. Çünki istər-istəməz müxalifətin, siyasi fiqurların bu seçkilərdə iştirak edəcəyini və bunun da siyasi proseslərdə aktivliyin artmasına gətirib çıxaracağını hesablamamış deyil. Ola bilsin ki, hakimiyyətə daxili sabitlik daha önəmlidir, nəinki 9 yerə seçkilərin keçirilməsi. Bizim hələ 2020-ci il seçkilərində ləğv olunan 4 dairə ilə bağlı tələbimiz o idi ki, bu yerlərə mütləq seçkilər keçirilməlidir. Zətən Azərbaycanda əhali sayına düşən deputatların sayı azdır. Deputatın əhalini təmsil etmə baxımından çatdırmırlar. 10 mil-

yon əhaliyə 125 deputat təmsilçiliyi çox aşağıdır. 9 deputat yerinin boş qalmasını ortalama 50 mindən götürsək, 450 min seçicinin deputatsız qalması deməkdir. Qanunverici prosesdə bu qədər seçici təmsilsiz qalır. Təbii ki, biz 9 yerə seçkilərin keçirilməsini çox istəyirik. Amma ümumilikdə götürəndə məna elə gəlir ki, bu parlamentin böyük əksəriyyəti xalq, media arasında xüsusi fəaliyyəti ilə fərqlənir. Onun üçün də bu parlament buraxılmalı və yeni parlament seçkiləri keçirilməlidir. Yeni siyasi reallıqları nəzərə alan və yeni Azərbaycana uyğun parlament formalaşdırılmalıdır. Mənə elə gəlir ki, qalib Azərbaycanla, yəni Qarabağı azad edərək, torpaqlarının bütövlüyünü təmin edən bir qalib ölkə ilə torpaqları işğal altında olan zaman seçkilərlə formalaşmış Milli Məclis ayaqlaşa bilmir. Odur ki, gələn il yaz və ya yay fəslində seçkilərin keçirilməsi məqsəduyğundur, təkcə 9 yerə deyil, bütövlükdə 125 yerə. Yox, əgər 2025-ci ilə saxlamaq niyyətləri varsa, o zaman mütləqdir ki, bu 9 yerə seçkilər keçirilsin. Düşünürəm ki,

parlament seçkilərindən öncə referendum keçirilməlidir. Konstitusiyada dəyişiklikliyi ilə qanunverici orqandakı deputatların sayı artırılmalıdır. Eyni zamanda proporsional seçki sistemi qismən olsa da təmin edilməlidir. Qarışıq və ya tam proporsional seçki sisteminə keçid lazımdır. Bundan sonra da təbii ki, Seçki Məcəlləsi ona uyğun olaraq dəyişdirilməlidir. Belə götürəndə iqtidar qarşısında xeyli ağır proseslər var. İndidən başlasalar ancaq çatdıra bilərlər. Çünki üzümüzə gələn iki il ərzində 4 seçki keçirilməlidir. Bu dörd seçki də çox ağır seçkilərdir, yəni referendum, parlament, bələdiyyə və prezident seçkiləri. Bu dəyişiklikdən irəli gələn qanun dəyişiklikləri olmalıdır. Bunu çatdırmaq üçün hakimiyyət bu gündən bu proseslərə start versə, daha məqsəduyğun olar".

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayev isə boş qalmış deputat yerləri ilə bağlı seçkilərin keçirilməsini gözləmirik. Çünki bütövlükdə baxanda seçkilərin keçirilməsi vaxtına 1 il 4 ay qalır. Ya həmin vaxt, ya da gələn ilin yayından sonra

seçkilər keçirilə bilər: "Boş qalan deputat yerlərinə seçkilərin baş tutacağı ilə əlaqədar bir gözləntimiz yoxdur. İndi Gürcüstan və başqa təcrübələr öz yerindədir. Reallıq onu deməyə əsas verir ki, hər hansı bir gözlənti gündəmdə deyil. Xüsusilə boş qalan dairələrlə üzrə seçkilərlə bağlı. Parlament seçkilərinə təbii ki, hər zaman hazırlıqlı olmaq lazımdır. Çünki ən gec halda seçkilərin keçirilməsinə onsuz da 1 il 4 ay müddət qalır".

MSK-nın da məsələ ilə bağlı mövqeyini öyrəndik. Qurumun katibi Mikayıl Rəhimov bunarı dedi: "Diqqətinizə çatdırım ki, Milli Məclisə seçkiləri istər əlavə, istərsə də təkrar olsun, onu təyin edən orqan Mərkəzi Seçki Komissiyası deyil. Seçki günü təyin olunduqdan sonra sadəcə MSK vəzifəsini icra edir. Biz, əlbəttə, MSK olaraq, nə zaman qərar verilərsə ki, təkrar, yaxud əlavə seçkilər keçirilsin, biz onun icrasını təmin etməmiş orqan olacağıq. Amma nə zaman, necə olacaq, onu biz müəyyən edə bilmərik. Ona görə də bu barədə danışmağımız doğru olmazdı".

Çavanshir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Papa ermənilərə görə əl-ayağa düşdü - bəs dağıdılan məscidlər?! Deputat: "Qərezli yanaşmalara birdəfəlik son qoyulmalıdır"

Roma Papası Frensisk Dağlıq Qarabağdakı monastırları və dini ibadət yerlərini qorumağa və onlara hörmət etməyə çağırıb.

"Dağlıq Qarabağdakı böhranla bağlı narahatlığım sən-giməyib. Qaçqınların çətin humanitar vəziyyəti ilə yanaşı, mən bu regionda monastırların və ibadət yerlərinin qorun-ması üçün xüsusi müraciət etmək istədim", - deyir o, Vati-kanın Müqəddəs Pyotr meydanında bazar günü xütbəsini bitirdikdən sonra qeyd edib.

Oktyabrın 1-də Roma Papası Ermənistan və Azərbay-canı dialoqa çağırmış, humanitar böhrana son qoymaq üçün razılaşmaya ümid etdiyini söyləmişdi.

Bəs Papa nədən indiyədək Qarabağda dağıdılmış yüz-lərlə müsəlman-türk mədəni-dini və tarixi abidələrinə, qə-biristanlıqlara, uçurulmuş məscidlərə, Allah evlərində ermənilərin donuz saxlamasına görə birçə dəfə də olsun eti-raz səsini qaldırmayıb, narahatlıq ifadə etməyib?

Roma Papası gecikib və ünvanı da səhv salıb. Çünki biz "miatsum" mərazinə, "irqçi" virusuna yoluxmuş erməni deyilik ki, vandallıqla məşğul olaq. Belə bir fakt yoxdur. Vati-kan rəhbəri axtarsa da, tapa bilməz.

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat" a açıqlamasında ermənilərin hər zaman dindən siyasi alət kimi istifadə etdiyinə diqqət çəkdi. C.Məmmədov qeyd etdi ki, Kilsələr İttifaqı vasitəsilə mütəmadi Azər-baycana qarşı təzyiq cəhdlərinin şahidi olub: "Azər-baycana qarşı ikiüzlü siyasət hər zaman özünü göstərmiş. Təəs-süf ki, 90-cı illərin əvvəlində Azərbaycanın əraziləri işğal edil-ərək məscidlərimiz təhqir olunarkən, eyni zamanda tarixi alban kilsələri dağıdılarkən, o cümlədən tarixi saxtalaşdırıl-arkən belə bəyanatların şahidi olmadıq. İkili standart hələ də qalmaqdadır. Söhbət Ermənistanın dəstəklənməsi, Azərbaycanı aid həqiqətlərin təhrif olunması, ermənilərin maddi-mədəni irsimizi məhv etməsindən gedir. Qərezli ya-naşmalara birdəfəlik son qoyulmalıdır. Təəssüf ki, ermənilər katolik kilsəsini də çirkin oyunlarına aid edirlər. Roma Papa-sı məscidlərin dağıdılması, təhqir olunması, inək saxlanma-sına xristianlığın münasibəti ilə bağlı da açıqlama versəydi, yaxşı olardı. O zaman biz həqiqi dini dəyərlərə sadıqlıyı görə bilərdik. İndiki dövrdə səsləndirilən bu bəyanatlar, verilən açıqlamalar ikili standartların, qərezin göstəricisidir".

İlahiyyətçi Rəsul Mirhəşimli isə mövzunu belə şərh etdi: "Avropanın Qarabağ probleminə münasibətləri ikili standartlar üzərində qurulub. Roma Papasının da çağırışları bu qəbildən olan müraciətlərdir. Bir din xadimi özündə güc tapıb, baş verən hadisələri real şəkildə qiymətləndirməlidir. Çünki onun mənsub olduğu din sözün məsuliyyətini daşımağı, zalımla məzlumu ayırd etmənin gerekli olduğunu təlqin edir. Qarabağdakı xristian dininə məxsus abidələrin və ibadət yerlərinin böyük əksəriyyəti Alban abidələridir. Azərbaycan dövləti Qarabağı azad edib, bu abidələri də maddi-mənəvi irsimizin nümunələri olaraq qoruyacaq. Nə Roma Papasının, nə də Qərbdən olan başqa kimsələrin "əndişələri"ne heç bir gerek yoxdur. Qarabağın 30 il erməni işğalı altında olduğu dövrdə Azərbaycanın dini abidələrinin, ziyarətgahlarının, məscidlərinin dağıdılması dünyanın ən böyük cinayətlərindən biri olub. İslam dininə məxsus olan abidələri ermənilər ya tamamilə dağıdıb, ya da bu ibadət yerləri təhqir olunub. Nədənə bu müddət ərzində bu qədər vəhşilik törətmiş Ermənistanı etiraz etməyənlər indi "din təəssübkeşi" kimi ortaya düşüblər. Avropada oturanlar baş verənlərə qiymət verəndə ilk növbədə miqyasına görə ən böyük faciələrdən sayılan Xocalı soyqırımına obyektiv qiymət verməli, bu faciəni törədən Ermənistanı qınamalı idilər. Qarabağ azad olunduqdan sonra ortaya ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə qətlə yetirilən azərbaycanlıların toplu məzarları çıxdı. Bu vəhşiliyə görə də Qərb, Roma Papası susdu. Bu münasibət göstərir ki, Roma Papasının nüfuzu işğalçıya törətdiyi əməllərinə görə reaksiya verəcək səviyyədə deyil. Onun çağırışları bir din xadiminə yaraşmayan müraciətdir, işğalçının tərəfini tutmaqdır".

✎ Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Müsavat"

Ermənistanı yeni-dən baş qaldırma-ğa çalışan separat-çı-canilər Qara-bağdakı keçmiş xunta rejiminin başçısı Samvel Şahramanyanın imzaladığı "sənəd" in ləğvi ehtimalının olduğundan danışma-ğa başlayıblar. Bu barədə oktyabrın 14-də "Vahid Vətən" partiyasının başçısı, mifik "artsax"ın qon-darma "özünü müdafiə or-dusu"nın keçmiş "komandanı", erməni hərbi canilərinin biri Samvel Babayan erməni mediasına deyib.

yolla erməni köçkünləri terror edə və onların Qarabağa dö-nüşünü əngəlləyə bilərləmi? Yeni ki, "muxtariyyət verilmə-sə getməyin..."

Qeyd edək ki, bir neçə gün qabaq BMT yanında Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə Ermənistanın əsassız iddiaları ilə bağlı dinləmələrdə (yekun qərar bu həftə gözlənilir) erməni tərəfini təmsil edən vəkil-lərdən biri (erməni deyil-di-red.) ölkəmiz əleyhinə çıxışı zamanı SSRİ dönməndə Qarabağdakı ermənilərin muxtar vilayət statusunun olduğunu qabartdı. Məlumdur ki, Avropa

di hüququnu, haqq etdiyi ləya-qətli davranışı təlqin edən tək-liflərini dinləyə bilərik. Əks hal-da, yeni şərtlər, yeni statuslar, bunları kimin səsləndirməsindən asılı olmayaraq cəfəngiy-yatdır. Bu bölgədə yeni şərt müəyyən edəcək bir nəfər var, o da bu reallığın memarı cə-nab İlham Əliyevdir".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlil-zadə ermənilərin bundan sonra heç nəyə nail ola bil-məyəcəklərini qeyd etdi: "Dünya erməniçiliyinin hazır-da təcili olaraq qaldırdığı mə-sələlər bunlardır: Qarabağdan

1948-1953-cü illərdə Er-mənistandan 100 min azər-baycanlı deportasiya olunub. Beynəlxalq ictimaiyyət hələ də indiyədək bu məsələyə münasibət bildirməyib. Halbu-ki 1897-ci ildə Çar Rusiyasının rəsmi statistikasına görə, İrə-van quberniyasında, yəni bu-günkü Ermənistan əhalinin 37,7%-ni azərbaycanlılar (o vaxt "tatarlar" adlanırdı), 53,3%-ni isə ermənilər təşkil edirdi. Hətta həmin rəsmi sta-tistikaya görə, İrəvan quberni-yasının mərkəzi İrəvan şəhə-rində azərbaycanlıların sayı (77.491 nəfər) ermənilərin sa-

Beynəlxalq Məhkəmədə erməni muxtariyyəti söhbəti - Bakı isə "möhürü"nü vurub!

"Bu bölgədə yeni şərt müəyyən edəcək bir nəfər var, o da..."

"Sərəncam imzalayanda yazdılar ki, yanvarın 1-dək qüvvədədir. Yeganə legitim orqan "artsax"ın Milli Məclisi-dir ki, bu sərəncama baxmalı, məhkəməyə göndərməlidir, görəcəklər ki, nə qədər qanuni olub, yoxsa yox. Parlament bundan sonra atacağı addım-larla bağlı qərar verəcək. Əgər o, buna əməl etməsə, presi-denti vəzifəsindən uzaqlaşdı-racaq, idarə etmək üçün yeni qurum seçəcək, bütün xalqı köçürməyə və ya problemi da-nışıqlar yolu ilə həll etməyə çalışacaq" - Babayan sərəmsə-məyib.

Xatırladaq ki, Samvel Şahramanyan 2023-cü il sentyabrın 19-dan sonra ya-ranmış vəziyyətdən irəli gələn tədbirlər haqqında "fərman" imzalayıb. Ona əsasən, 2024-cü il yanvarın 1-dək büt-ün "dövlət qurumları və idarə təşkilatları"nın buraxılacağını, "artsax"ın mövcudluğunu da-yandıracağını elan edib.

Babayan ardınca bildirib ki, "əgər "artsax" a xüsusi sta-tus, yaxud muxtar vilayət sta-tusu verilməsə, vakinləri geri qayıtmayacaqlar".

Bu quldura hələ də çatma-yıb ki, status çoxdan cəhən-nəmlik olub və Azərbaycan 1923-cü ildəki kimi təzədən öz altına gec partlayan "saatlı bomba" qoymayacaq. Çünki erməni azlıq, onun xaricdəki havadarları muxtariyyətdən sui-istifadə edərək, Azər-baycan xalqının başına olma-zın müsibətlər gətirdi.

İkincisi isə belə bir status yalnız "güzgü prinsipi" ilə veri-lə bilər: 80-ci illərin sonunda Ermənistandan qovulmuş soydaşlarımıza hansı siyasi status tanınacaqs, Qarabağ-dakı erməni azlıq da ona ümid edə bilər (biz hələ 48-50-ci il-lərdə Stalinin Ermənistandan zorla deportasiya etdirdiyi - bu da etnik təmizləmə idi - soy-daşlarımızı demirik). İndilikdə isə Bakının reintegrasiya ilə bağlı konkret proqramı, "yol xəritəsi" ortada. Qəbul edən erməni qayıda bilər.

Maraqlıdır ki, S.Babayan özünü icma adından Bakı ilə danışıq apara biləcək potens-i-al şəxs kimi qələmə verib.

Bəs babayanlar indi də bu

İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel və Rusiya xarici iş-lər naziri Sergey Lavrov da bir neçə dəfə "keçmiş DQMV" ifa-dəsini işlədiblər.

SSRİ dönməndəki status Azərbaycan üçün hansısa öh-dəlik, yaxud heç olmasa mə-nəvi öhdəlik yaradır?

Deputat Bəhrur Məhər-rəmov Ali Baş Komandanın bugünkü reallıqların bazası-nı formalaşdırdığını söylə-di: "Vətən müharibəsi, antiter-ror tədbirləri və ardınca Prezi-dent İlham Əliyevin oktyabrın 15-də Xankəndi şəhərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaltması bölgədə dəyişməz bir reallıq formalaşdırdı. Yəni nə Azər-baycan əvvəlki Azərbaycan deyil, nə Ermənistan, nə də ki geosiyasi situasiya.

Azərbaycana münasibət-də ən ciddi təhdid, Ermənistan və havadarlarının 100 ildən artıqdır ki, əsas rıçağı hesab edil-lən separatizmin kökü cənab İlham Əliyev tərəfindən qazı-nıb. Artıq ərazi bütövlüyü və suverenliyimiz, bütün ölkə ərazisində konstitusiya quru-luşumuz tam bərpa olunub.

Yeni belə bir situasiyada Ermənistan və onun havadar-larının regionda hansısa gün-dəlik üzrə söz haqqı yoxdur. Reallığı biz diktə edirik. Biz Er-mənistanı yalnız sülh və sabit-liyi, ümumbəşəri dəyərləri, sağlam qonşuluq münasibət-lərini təşviq edən, Azər-baycan-nın bu bölgədəki əzəli və əbə-

Ermənistanı köç etmiş ermə-nilər üçün maksimum humani-tar yardım toplamaq, onların Azərbaycanı geri dönüşünü və təhlükəsizliyini təmin et-mək üçün Qarabağda beynəlxalq missiya yerləşdirmək. Və bu missiyalardan "etnik təmiz-ləmə" ilə bağlı erməni iddiala-rını təsdiqləyəcək hesabat əl-də edərək Azərbaycanı qarşı beynəlxalq məhkəmələrdə id-dialar qaldırmaq, Qərbin, xü-susilə ABŞ-ın Azərbaycanla hərbi əməkdaşlığını, Avropa-nın isə enerji əməkdaşlığını dayandırmasına və sanksiya-lar tətbiq etməsinə nail olmaq, qondarma rejimin Azər-baycan tərəfindən həbs olunan rəhbərlərinin azadlığa buraxıl-masını təmin etmək, qondar-ma rejimin statusunun 1 yan-var tarixində birdəfəlik tarixin arxivinə gömülməsinin qarşı-sını almaq üçün çabalamaq. Lakin bütün bunlar əbəsdir. Çünki Azərbaycanın öz gün-dəliyi var və bu gündəliyə uy-ğun olaraq milli maraqlar irəli çəkiləcək.

Ermənilər onlara 1923-cü ildə bəxş edilən muxtariyyət statusunu geri istəyirlərsə, biz də bundan çox da uzaq keç-mişdə olmayan, cəmi 2 il ön-cəsində baş verən tarixə qa-yıtmağı tələb edə bilərik. Mə-sələ, 1921-ci ildə Zəngəzur Rusiya qərarı ilə 2 hissəyə parçalandı, azərbaycanlılar yaşayan torpaqlar da Ermə-nistana verildi, lakin onlara muxtariyyət bəxş edilmədi.

yından (58.148 nəfər) xeyli artıq idi. Bütün bu rəqəmlər tarixi arxiv sənədlərində yer alır. Dünya rəsmilərinin diqqətinə bu rəqəmlər öz tarixi mənə-bələri ilə birgə çatdırıla bilər. Ermənilərin Azərbaycanda 100 il ərzində törətdikləri vəhşilik-lərdən sonra onların burada nəyəyə iddia etməyə heç bir mənəvi haqları qalmayıb. O ki qaldı hüquqi haqqa, Azər-baycanın beynəlxalq hüquqa hö-rmətlə yanaşan sivil dövlət ol-ması faktı, Azərbaycan Prezi-dentinin humanist mövqeyin-dən irəli gələrək, Qarabağda qanuni şəkildə yaşamış (yəni qanunsuz köçənlər istisna) və Ermənistanı köç etmiş ermə-nilərin geri qayıtma haqqını ta-nıyır. Bu, bütün beynəlxalq mexanizmlərə uyğundur. Azərbaycan sivil reintegrasiya proqramını elan edib və Qara-bağın istənilən erməni sakini bu haqdan faydalana bilər. Hazırda Ermənistanı olan bir sıra qüvvələr, Azərbaycan reintegrasiya proqramının gerçəkləşməsinə mane ol-maq üçün müxtəlif məkrli planlar irəli sürürlər ki, bunlar-dan da biri "muxtariyyət" mə-sələsinin gündəmə gətirilmə-sidir. Lakin 44+1 günlük mü-haribədə qondarma rejimin "statusu" belli ünvana göndə-rilib və bir daha heç bir zaman Vətən torpaqlarımızda ermə-nilərin "qara dəlik" yaratması-na izin verilməyəcək".

✎ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Ailə sirləri efirə çıxıa bilərmi? - yazılan və yazılmayan qanunların ziddiyyəti

Qulu Məhərrəmli: "Televiziya yenə özlərini sərbəst hiss edirlər və..."

Ələsgər Əhmədov: "Bizdə tənzimləyici qurumlar yetərli deyil, ona görə..."

Yerli telekanallarda yayımlanan bir çox sosial verilişlərlə bağlı yenə də narazılıqlar səngimək bilmir. Əsasən də ailə-məişət məsələləri ilə bağlı qeyri-etik söhbətlər, müzakirələr efirlərdə yayımlanmaqdadır.

Belə ki, bugünlərdə müğənni Nüşabə Musayeva ATV-də "Bizimləsən" verilişində doğma xalası haqda şok açıqlamalar verib, canlı efir zamanı atasının anasına xalası ilə xəyanət etdiyini söyləyib. Verilişin növbəti buraxılışında isə Nüşabə Musayeva xalası ilə üz-üzə gələrkən, xalası deyilənlərin tamamilə yalan olduğunu bildirib, canlı efirdə Nüşabəni ögey atası ilə birgə gördüyünü iddia edib. Bu biabırılıqdan iki gün sonra isə aktyor Müşviq Şahverdiyevlə ATV-də yayımlanan "Rəngarəng səhər" proqramının aparıcısı Zaur Nəbioğlu arasında qalmaqal yaşanıb. Aparıcı onu verilşə dəvət eləsə də aktyor gəlməyib. Bu səbəbə Zaur Nəbioğlu onun haqqında sərt sözlər işlədib.

Müşviq Şahverdiyev isə aparıcının onun haqqında dediyi sözlərə belə reaksiya verib: "Birinci dedim ki, vaxtla bağlı problemim var. Evə vaxtında gedə, özümə zaman ayıra bilmirəm. Elə səviyyədəyəm ki, hər addımımıza fikir verməliyik. Bəzi verilişlər olur ki, aparıcısı, qoyduğu sual ürəyimcə olmur. Həmin verilişdə olmaq istəmirəm. Heç kimin ailə həyatına qarışmıram. Adı xəbər

oxuyanda belə, kimsə evləndi, ayrıldı üstündən keçirəm. Gərib içinə oxuyanda, öz həyatını yaşamırsan. Qardaş, kiminsə həyatını müzakirə etmək olmaz, öz ailəyə bax. Mən niyə ailə məsələmi efirdə danışmalıyam? Elə verilişlərdən bu tipli mövzulara görə imtina edirəm. Oradakı aparıcıların məntiqsiz sualına görə getmirəm. Özümə hörmət edirəm. Arvad kimi efirdə danışmıram... Kişi kişi ilə camaat qarşısında danışmaz. Qeybət xanıma aiddir, kişi ilə kişi danışar, nəyinse səbəbini öyrənər". Qeyd edək ki, Müşviqin həyat yoldaşı Aynurə ilə ayrılma xəbərindən sonra Zaur onu proqramı dəvət etmiş, qarşı tərəf isə söz versə də, getməmişdi.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, yalnız bu faktlar deyil, zaman-zaman televiziyalarda bu kimi müzakirələrin aparıldığına şahidliyik. Bəs şəxsi həyatı efirə çıxarmaq nə dərəcədə doğrudur? Qanun nə deyir? Qanundan əlavə, müsəlman toplum olaraq bizim axı cəmiyyətin yazılmayan qanunları, mentalitetimiz var. Bir insanın özəl həyatı onun iradəsi ziddinə ictimai iləşə bilərmi?

Televiziya tənqidçisi, BDU-nun professoru Qulu Məhərrəmli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bildirdi. O dedi ki, hələ neçə il əvvəl ailə məsələlərinin, şəxsi

problemlərin, ailədaxili münasibətlərin ekrana çıxarılması, müzakirə olunması barədə ciddi narazılıqlar var idi: "Hətta bununla bağlı Milli Məclisdə müzakirələr aparılırdı. Müəyyən müddət bunlara ara verilmişdi. Görünür, indi televiziya özlərini sərbəst hiss edirlər və bu mövzuları gündəmə çıxarırlar. Ekranda yenə ailə münasibətləri, şəxsi münasibətlər müzakirə predmetinə çevrilib. Təəssüf ki, bizim auditoriyanın da belə mövzulara marağı var. Xüsusilə də, bəlli bir kəsim bu mövzulara maraq göstərir. Marağ göstərməsələr, TV-lər reytingləri bunun hesabına qazanmazdılar. Təbii ki, ailə münasibətləri də hansısa mövzuda müzakirə oluna bilər. Amma bunu məişət səviyyəsinə endirmək, şəxslər səviyyəsinə endirmək, ikrahdoğurucu bir formada, uyğun olmayan üslubda, ağılaşdırmaqla rakurslardan müzakirə etmək yolverilməzdir. Fikrimcə, televiziya rəhbərləri, prodüserləri mövzuları seçəndə buna diqqət etməlidirlər. Təqribən 20 il olar ki, bu mövzu xüsusən özəl televiziya qanunlarına keçirib auditoriyaya atdığı bir yemdir. Təəssüf ki, bəllilər də o yemlə qidalanırlar. Bunların şüuru, düşüncəsi çox əcaib bir mənərə ortaya çıxır. İnsanlar ailə dəyərləri, mənəvi

dəyərlərlə bağlı olan bir çox məsələlərin üstündən xətt çəkməyə hazırdırlar. Dəyərlərin üzərindən xətt çəkmək olmaz, çünki bizi bir millət olaraq saxlayan həmin o dəyərlərdir ki, onları göz bəbəyi kimi qorumalıyıq".

Hüquqşünas Ələsgər Əhmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, şəxsi həyatın qorunması konstitusion bir hüquqdur: "Düzdür, televiziyalara baxmıram. Ona görə orada nələrin baş verdiyini birbaşa deməyim çətindir. Amma konstitusionun 32-ci maddəsi birmənalı olaraq şəxsi həyata birbaşa olaraq qanunsuz müdaxilə, o cümlədən şəxslərin arzusu olmadan onlar haqda informasiyanın paylaşılması yasaq sayılır. Baxmayaraq ki, media azadlığı və ifadə azadlığı var, bunlar bir-biri ilə kəsişən hüquq olduğu üçün burada şəxsi həyat ictimai əhəmiyyət daşımadığı müddətdə ön plana çıxıa bilməz. Bu toxunulmazdır. Bu birinci, konstitusion normadır. İkinci önəmli məsələ odur ki, 2022-ci ildə Azərbaycanda yeni media qanunu qəbul olundu. Həmin qanunun 14-cü maddəsinin 1.8-ci bəndində şəxsi, ailə həyatına aid sirr olan məlumatların yayılması bütün media subyektləri üçün qadağandır. Mediada dərc olunan informasiyala-

Televiziya, radio və nəşriyyat xərcləri 11% artırılır

2024-cü ildə Azərbaycanda dövlət büdcəsində televiziya, radio və nəşriyyat xərcləri artırılır.

Bu barədə "APA-Economics" Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Layihəyə əsasən gələn il televiziya, radio və nəşriyyat xərcləri 67 589 813 manat təşkil edəcək. Bu göstərici 2023-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 10.8% və ya 6,565,700 manat çoxdur.

Azərbaycan neft emalını 9%-dək artırıb

Bu ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanda 4,9 mln. ton neft emal edilib, bu da illik müqayisədə 8,9% çoxdur.

Bu barədə "APA-Economics" Energetika Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Qeyd edək ki, ötən ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanda 4,5 mln. ton neft emal edilib.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda neft, təməli 1953-cü ildə qoyulmuş Heydər Əliyev adına Bakı Neft Emalı Zavodunda emal edilir. Zavod respublikanın neft məhsullarına olan tələbatını tam ödəyir. Hazırda NEZ-də yenidənqurma və modernləşdirmə işləri aparılır.

ra dair tələblər bunu qadağan edir. Bu o deməkdir ki, televiziya və radio sahəsinə nəzarət edən Audiovizual Şura və eyni zamanda, dövlətin yayımla bağlı siyasətin tənzimləyən MEDIA Agentliyi bununla bağlı qanunvericiliklə üzərinə düşənləri etməlidir. Audiovizual Şuranın lisenziya verilən qurumların qanunauyğun fəaliyyət göstərmələrinə nəzarət etmək öhdəliyi var. Əgər belə problemlər davam edirsə, cəmiyyətdə gizli şəkildə ictimai rezonans yaradırsa, insanların şərəf və ləyaqəti alçalırsa, onların işgüzar nüfuzunu ləkələyən əxlaqdan fəzəli işlərsə, bu yolverilməz olduğu üçün yayılmalıdır. Həmin şəxslər inzibati qaydada məsuliyyət daşımalıdır. Bunu davamlı

şəkildə etsələr, məsuliyyətə rəğmən prosesləri davam etdirlərsə, o zaman onların lisenziyasının da ələlərindən alınması üçün baxıla bilər. Hesab edirəm ki, bizdə tənzimləyici qurumlar yetərli deyil. Təəssüf ki, bəzi televiziya özlərini toxunulmaz hesab edir. Xüsusən də bu tip qurşaqlardan aşağı mövzular olanda, ictimai əhəmiyyət daşımayan, amma ciddi şəkildə hansısa reyting xətrinə yaradılan verilişlər vətəndaşların konstitusion haqlarını pozur. Hüquq-mühaflizə orqanları bununla bağlı o zaman tədbir görə bilər ki, şəxslər şikayət etsin. Yəqin ki, şəxslər də hüquqlarını yaxşı bilmədiyi üçün bu prosesi məhkəmələrə daşıyırlar".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Putin Çinə gedir

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Çinə səfər edəcək.

APA xəbər verir ki bu barədə Kremlin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Vladimir Putin oktyabrın 17-18-də "Bir kəmə, bir yol" 3-cü Beynəlxalq Forumunda iştirak etmək üçün Çin Xalq Respublikasına səfər edəcək.

Səfəri çərçivəsində o, Pekində Çin Xalq Respublikasının sədri Si Cinpinlə görüşəcək.

"Görüşdə Rusiya-Çin hərtərəfli tərəfdaşlığının və strateji qarşılıqlı əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi məsələləri, eyni zamanda aktual regional və beynəlxalq problemlər müzakirə olunacaq. Forumun iştirakçısı olan dövlətlərin rəhbərləri ilə bir sıra ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi planlaşdırılır", - Kremlin yaydığı məlumatda qeyd olunub.

Benyamin Netanyahu

İsrailin baş naziri İrana və "Hizbullah"a xəbərdarlıq edib

"Qələbəyə qədər dayanmayacağıq" İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu İrana və "Hizbullah"a xəbərdarlıq edib.

APA "ynet.co.il"-ə istinadən xəbər verir ki, Knessetin qış sessiyasının açılışında çıxış edən Netanyahu bildirib ki, onlar qələbəyə qədər dayanmayacaqlar.

"İran və "Hizbullah"a bir mesajım var: bizi şimalda sınamayın, daha əvvəl etdiyiniz səhvi təkrarlamayın, çünki bu gün daha ağır bədalə ödəyəcəksiniz.

ABŞ prezidenti Co Bayden sizə bunu etməməyinizi söylədi və mən sizə ibrani dilində deyirəm: ehtiyatlı olun!

Tariximiz boyu bizi məhv etmək üçün saysız-hesabsız cəhdlər olub, biz onda müdafiəsiz idik və biz başqa heç bir xalqın ödəmədiyi ağır bədəllər ödəmişik. Fərq ondadır ki, bu gün bizim ölkəmiz güclüdür, güclü ordumuz, güclü xalqımız və güclü müqavimət göstərmək bacarığı var və biz qələbəyə qədər dayanmayacağıq", - İsrailin hökumət başçısı vurğulayıb.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev oktyabrın 15-də tarixi şəhərimiz Xankəndidə dövlət bayrağımızı ucaltdı. Bundan sonra sentyabrın 15-dəki uğurlu antiterror tədbirlərimizdən bu yana müzakirə mövzusunə çevrilən, sülh müqaviləsi ətrafında gedən əsas söz-söhbətlər daha da qızışdı.

Azərbaycan qəhrəman ordusu, qətiyyətli Ali Baş Komandanı sayəsində ərazi bütövlüyünü tam şəkildə bərpa etdi.

İndi bundan sonra sülh müqaviləsinə gerek qalıbmı?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov sülh müqaviləsi üçün Ermənistanın düşünməli olduğunu qeyd etdi: "Heç şübhəsiz Azərbaycan Ordusunun sentyabr ayının 19-da başladığı və bir sut-

Sülh müqaviləsinə gerek qaldımı? - rəylər

Fikrət Yusifov: "Ermənistan düşünsün, sülh müqaviləsi kimə lazımdır"

Elçin Mirzəbəyli: "Sülh müqaviləsi olmadan Ermənistan "dalan-ölkə" statusu ilə kifayətlənməli olacaq"

kadan az vaxt ərzində uğurla başa çatdırdığı lokal anti-terror əməliyyatından sonra kimlərsə yağlı vədlərinə aldanıb, bir neçə gün ərzində Qarabağ torpaqlarımızı tərk edən ermənilərin böyük əksəriyyəti geri qayıtmaq istəməyəcək. Çünki 30 il ərzində bu ermənilərin demək olar ki, hamısı azərbaycanlılara qarşı törədilmiş terror əməliyyatlarında, təxribatlarda ya birbaşa, ya da dolayı yolla iştirak ediblər. Ən azından ailənin kişi üzvləri (ata, oğul) birinci Qarabağ savaşı və ondan sonra baş verən hərbi proseslərin iştirakçıları olublar. Bütün bunları dəyərləndirən və vaxtilə azərbaycanlılara qarşı cinayət törətmiş Vaqif Xaçatryanın 30 ildən sonrakı aqibətini görən ermənilər təbii ki, geri qayıtmaq istəməyəcəklər. Onların Qarabağda qalmağı ağıllıdan keçirən kiçik bir toplumu isə azlıqda yaşamaq istəməyəcək və bu səbəbdən torpaqlarımızı tərk edəcəklər.

Bir qədər sonra rus sülhməramları da Qarabağ torpaqlarımızı tərk edəcəklər. Bütün bunlardan sonra bizi yalnız bu günə qədər işğal altında qalan Qazax rayonunun 7 kəndi və Naxçıvanda Kərki kəndinin taleyi narahat edə bilər. Ermənilər bu kəndlərimizi işğaldan azad etməyincə Ermənistanla sərhədimizin haradan keçdiyinə biz qərar verəcəyik. Əslində biz işğal altında qalan 8 kəndimiz istisna olunmaqla, bütün digər bölgələrdə Ermənistanla real sərhədlərimizi müəyyən edib, orada postlarımızı qurmuşuq. Zəngəzur dəhlizinin də Meğridən deyil, İran ərazisindən keçməsinə razılaşdırıb, bu istiqamətdə ilk addımlarımızı atmışıq. İndi söz Ermənistanındır. Ona sülh müqaviləsi lazımdırsa, gəlsin meydana. Əks halda, daha 30 il Azərbaycan və Türkiyənin blokadasında qalacaqlar. Orta dəhliz İran üzərindən keçdikdən sonra Ermənistan üçün daha bir blokada qapısı İran tərəfindən yaradılmış olacaq. Ermənistan öz ərazisində Amerika hərbiçiləri ilə təlim keçdikdən sonra İranla münasibətləri yetərincə gərginləşdi. Bu, İran üçün adi məsələ deyil.

Beləliklə, öz ərazisində bütün qonşuları tərəfindən blokadaya alınmış, Rusiya və İranla münasibətləri pozulmuş Ermənistan bir dövlət kimi bu əhatədə necə duruş gətirə bilər ki? Bu bölgədə söz sahibi olan ölkələrin qarşısında isə min kilometrərlə uzaqda yerləşən ABŞ və Fransa'nın ermənilərin hayına gəlməsi nağıl kimi görünür. Vaxtilə Gürcüstan da buna bənzər addımlar atmışdı. Bu gün Gürcüstanda rusyönlü qüvvələr hakimiyyət başında, Mixail Saakaşvili isə zindandadır. Qərb də susub yerində oturub. Ermənistanı və Nikol Paşinyanı da eyni aqibət gözləyir.

Bütün bunlardan sonra Ermənistan düşünsün, sülh müqaviləsi kimə lazımdır?"

BAXCP sədrinin mü-

avini, siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli də sülh müqaviləsinin Ermənistan üçün daha çox hava-su kimi lazım olduğunu söylədi: "Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və beynəlxalq səviyyədə tanınan əraziləri üzərində suveren hüquqlarını təmin etməklə, erməni separatizmini darmadağın etməklə, təkə xalqımızın və dövlətimizin təhlükəsizliyinə deyil, eləcə də bütün regionun gələcəyinə böyük töhfə verdi. Çünki aqressiv, silahlı, terrorla, soyqırım cinayətləri ilə müşayiət olunan erməni separatizmi istisnasız olaraq bütün qonşu ölkələri təhdid edirdi. Digər tərəfdən, Azərbaycan dünyadakı bütün separatçı meyhlərə və davranışlara, bütövlükdə separatizmin perspektivindən gözləntiləri olanlara atdığı addımlarla yeni bir presedent yaradaraq ciddi zərbə vurdu ki, bu amil də global miqyasda bir sıra proseslərin tənzimlənməsi üçün istinad mənbəyi olacaq. Sülh müqaviləsi isə şübhəsiz ki, lazımdır. İlk növbədə Ermənistan üçün. Ermənistan rəsmi şəkildə qondarma və neofaşist "Böyük Ermənistan" xülyasından imtina etdiyini yazılı öhdəlikləri ilə təsdiqləməli, sivil dünyanın bir parçasına çevrilməli və bölgədə xarici qüvvələrin nüfuz müvəkkiliyindən əl çəkərək regional iqtisadi-siyasi inteqrasiya proseslərinin bir parçasına çevrilməlidir. Bunun alternativ yoxdur. Azərbaycan separatizmin kökünü kəsməklə, özünə qarşı yönə-

biləcək bütün xarici təsir mexanizmlərini də zərərsizləşdirib. Sülh müqaviləsi, həm də Cənubi Qafqazda və bütövlükdə postsovet məkanında mövcud olan problemlərin aradan qaldırılmasına da müsbət təsir göstərə bilər. Hazırda Ermənistan davamlı olaraq yol verdiyi yanlışlıqlar, təcavüzkar davranış və təxribatlar səbəbindən bütün regional layihələrdən kənarda qalıb və bu realitənin bölgedən kənar dairələrin iddiaları ilə dəyişməsi mümkün deyil. Dəyişiklik yalnız və yalnız Azərbaycanın iştirakı ilə baş verə bilər. Əgər sülh müqaviləsi imzalanmayacaqsas, o zaman Ermənistanın Azərbaycanla və Türkiyə ilə sərhədləri qapalı qalacaq. Şübhəsiz ki, Azərbaycan və Türkiyə Ermənistan üçün kommunikasiyaları açmayacaq. Azərbaycan və Türkiyənin Gürcüstan üzərindən həyata keçirdiyi layihələrin "qapısı" da İrəvanın üzünə bağlı qalacaq. Nəzərə alsaq ki, Şimal-Cənub dəhlizinin önəmli və ciddi dəstəyə malik marşrutu Azərbaycan ərazisindən keçir və uzun illərdir ki, Ermənistanın bu istiqamədəki söyləri fayda verməyib, nə yaxın, nə də uzaq perspektivdə Ermənistan üzərindən hər hansı bir nəqliyyat dəhlizi marşrutunun keçməsi də real deyil. Yəni sülh müqaviləsi olmadan Ermənistan "dalan-ölkə" statusu ilə kifayətlənməli olacaq".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Xəbər verildiyi kimi, sosial şəbəkələrdə paytaxt ərazisində "Toyota Prius" markalı avtomobilin sürücüsünün qeyri-adekvat hərəkətlər etməsini özündə əks etdirən görüntülər yayılıb. DİN-in Mətbuat Xidmətinin əməkdaşı, polis mayoru Anar Qafarov "Report"-un sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, görüntülər əsasən Nəsimi Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə həmin sürücü paytaxt sakini, əvvəllər məhkum olmuş 1965-ci il təvəllüdü İlham Qafarov müəyyən edilərək saxlanılıb. Onun üzərindən narkotik vasitə heroin aşkar edilib.

Araşdırmalarla İ. Qafarovun narkotik vasitə aludəçisi olduğu və icarəyə götürdüyü avtomobilə Bakı şəhərində taksi fəaliyyəti ilə məşğul olduğu müəyyən edilib. Hazırda Nəsimi RPI-nin İstintaq Şöbəsinə araşdırma aparılır. Bəs belə faktlar niyə azalmır? Narkoman taksi sürücülərindən necə qurtulmaq olar? Görün o, nə qədər insanın həyatını təhlükə altına atıb və hələ neçə belə narkoman sürücü əhaliyə "xidmət edir". Onları necə tanımaq olar? Necə olur ki, belə adamlar sürücülük vəsiqəsi ala bilər?

Qeyd edək ki, xeyli vaxt idi narkoman sürücülərlə bağlı narazılıq var idi. Ekspertlər də hər dəfə bu məsələ gündəmə gəldikdə bildirirdilər ki, oktyabrın 1-dən "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Qanunda edilmis dəyişikliklər tətbiq edildikdən sonra belə neqativ hallara yol verilməyəcək. Taksi fəaliyyəti tamamilə tənzimlənəcək, yeni qaydalarla idarə olunacaq. Artıq qanundakı dəyişikliklər qüvvəyə minib, amma göründüyü kimi, bu sahədə neqativ hallar

Daha bir narkoman taksi sürücüsü saxlanıldı: yeni qaydalar niyə işləmir? - SOS!

Elməddin Muradlı: "Poliklinikalar sürücülərə arayışı 60 manata satırlar, ona görə..."

aradan qalxmayıb.

Yeri gəlmişkən, yeni qaydalar əsasən, minik avtomobili ilə sərnişin daşımalarında istifadə olunan avtonəqliyyat vasitələrinin texniki göstəriciləri, daxili və xarici tərtibatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qurumun tələblərinə uyğun olmalıdır. Həmin tələblərə cavab verməyən avtonəqliyyat vasitəsinə buraxılış kartının verilməyəcək, verilmiş buraxılış kartının isə hüquqi

qüvvəsi dayandırılacaq və ya ləğv ediləcək. Qanunvericiliyə edilən dəyişikliyə görə, taksi sifariş operatoru kimi fəaliyyət göstərmək üçün sahibkarlar tərəfindən 3 min manat rüsum da ödənilməlidir. Bundan əlavə, taksi ilə sərnişindəşımaları üçün buraxılış vəsiqəsi (125 manat) və buraxılış kartı (25 manat) alınmalıdır. Taksilərə rəqəmsal taxoqraf və takso-metr quraşdırılmalıdır. Sürücülər etik davranış və av-

tomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşımalarını tənzimləyən normativ hüquqi aktlara dair xüsusi hazırlıq keçməlidirlər. Bu sahədə Azərbaycan Yürüstü Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) Təlim-Tədris Mərkəzində qanunvericiliyin tələblərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə təlimlər davam etdirilir. Yeni qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmayan, rüsum ödəməyən, takso-metr quraşdırmayan taksilər proqramdan çıxarılacaq.

İndi tibbi müayinə prosesi başlayıb. Artıq bir çox taksi operator şirkətləri, hüquqi və fiziki şəxslər 10-20 məşin alıb, bundan istifadə edir, özləri üçün iş qurublar: "Onlar hamısı sürücülərdən tələb edir ki, sağlamlıq arayışı alsınlar. Çünki sağlamlıq arayışı almasalar, taksi operatorları (BOLT, UBER) onları sistemə qəbul etməyəcək". Ekspert iddia edir ki, taksi şirkətlərinin rəhbərləri ona bildiriblər ki, poliklinikalar sağlamlıq arayışını 50-60 manat müqabilində satırlar: "Biabırçılıq buradan başlayır. Prezidentin Bakı şəhərində taksi fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı sərəncamı var. Milli Məclisdə bu məsələ müzakirə olundu. "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Qanunda dəyişikliklər qəbul edildi və sairə. Nazirlər Kabineti bu qədər əziyyət çəkir sənəd imzalayır. Ortada hansısa bir mənəviyatsız bir həkim, poliklinika bütün işin içinə zəhər qatır. Ölkə rəhbərindən tutmuş baş nazirə qədər, deputatlar, nazirliklər əziyyət çəkərək bu boyda məsələni qaldırdılar. Bu işin qarşısında bir həkim ölkəyə nə qədər ziyan vurur. Bu, erməniyə məlumat ötürmək kimi bir şeydir. Səhiyyə qurumları bu cür həkimlərlə, poliklinikalarla bağlı təcili tədbir görməlidirlər". Qeyd edək ki, ekspertin poliklinikalarda arayış müqabilində pul istənilməsi iddiası ilə bağlı TƏBİB-ə sorğu ilə müraciət etdik. TƏBİB-in ictimaiyyətə əlaqələr sektorundan "Yeni Müsavat"-a bildirdi ki, yalnız konkret faktlarla bağlı məlumat verildiyi halda qurum araşdırma apara bilər.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Ölkədə bu məhsullar bahalaşdı - rəsmi açıqlama

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti əhalinin istehlak səbəbindən əsas yer tutan ərzaq məhsulları bazarında qiymət dəyişiklikləri üzrə monitorinqləri gücləndirir.

Bu barədə Dövlət Xidməti məlumat yayıb.

Xatırladaq ki, Nazirlər Kabinetində "İnflyasiya və Qiymət Monitorinqi" üzrə İşçi Qrupun növbəti iclasında sosial əhəmiyyətli ərzaq məhsullarındakı qiymət dəyişikliklərinin səbəblərinin müəyyən edilməsi və əsassız qiymət artımına qarşı tədbirlərin görülməsi istiqamətində aidiyyəti dövlət qurumlarına müvafiq tapşırıqlar verilib.

Qeyd olunan tapşırıqlardan irəli gələrək Dövlət Xidməti öz mandatı çərçivəsində ərzaq məhsulları bazarında qiymətlərə təsir gücünə malik olan və hökmrən mövqeyindən sui-istifadə edərək qiymət artımlarına səbəb olan hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verən təsərrüfat subyektlərinə qarşı qanunamüvafiq tədbirlərin görülməsi ilə bağlı fəaliyyətini genişləndirəcək.

"Dövlət Xidməti mütəmadi əsaslarla istehlak bazarında qiymət monitorinqi və rəqabət təhlilləri aparır. Bu il qurum minimum istehlak səbətinə daxil olan və əhalinin ərzaq təminat-

tında əsas yer tutan qida məhsulları, o cümlədən un və un məmulatları, şəkər tozu, iri və xırdabuynuzlu heyvan əti, toyuq əti, kərə yağı, düyü, qarabaşaq, ağartı məhsullarının və s. qiymətləri ilə bağlı monitorinqlər aparıb.

Oktyabrın 13-nə olan məlumata əsasən, ötən illə müqayisədə cari ilin oktyabr ayında aparılan monitorinqlər zamanı şəkər tozu, makaron, çay, dana əti, qoyun əti, toyuq əti, düyü, süd, pendir, yerli istehsal olan kərə yağları və soğan qiymətlərində artımlar müşahidə edilib. Bəzi məhsul kateqoriya-

ları üzrə isə qiymətlərin enməsi qeydə alınıb. Bu məhsullara çörək, yumurta, günəbaxan və qarğıdalı yağı, marqarin, kartof, qarabaşaq, kələm, sarımsaq daxildir. Bundan əlavə, 1 kq-lıq qablaşdırmada təqdim edilən un qiymətlərində artım müşahidə olunsa da, 50 kq-lıq un kəsinin qiymətində azalmalar baş verib.

Dövlət Xidməti əsassız qiymət dəyişikliyi qarşısının alınması və bazarda rəqabətin təmin olunması məqsədilə bu ilin II rübündən etibarən iri və xırdabuynuzlu heyvan əti bazarı və ümumilikdə kənd təsərrüfatı sektorunda

müxtəlif təchizat zəncirləri üzrə qiymət artımı səbəblərinin bazarın rəqabət vəziyyəti ilə əlaqəli olub-olmamasının araşdırılması məqsədilə geniş təhlil və araşdırmalara başlayıb.

Aparılan araşdırmaların nəticələrinə əsasən, heyvandarlıq (irə və xırdabuynuzlu heyvan əti) və bitkiçilik istiqamətləri (kartof, soğan, pomidor və s.) üzrə müxtəlif dəyər zəncirlərində fəaliyyəti əsasən ailə kəndli-təsərrüfatlarının, fərdi sahibkarların həyata keçirdiyi müəyyən edilib. Bununla belə, kənd təsərrüfatı sektorunda

Şagirdlərin elektron yerdəyişməsi prosesinə start verilir

23 oktyabr saat 15:00-dan 2-11-ci sinif şagirdlərinin elektron yerdəyişməsi prosesinə start veriləcək. Şagirdlərin yerdəyişməsi prosesi www.sy.edu.az portalı vasitəsilə həyata keçiriləcək.

Elm və Təhsil Nazirliyindən APA-ya verilən xəbəyə görə, eyni zamanda müxtəlif səbəblərdən 10-cu siniflərə qeydiyyat üçün gecikən şagirdlər 23-31 oktyabr tarixləri arasında ümumi təhsil müəssisələrinə qəbul üçün müraciət edə bilərlər.

Qeyd edək ki, 10-cu siniflərə şagirdlərin qəbulu da şagird yerdəyişməsi elektron sistemi (www.sy.edu.az) vasitəsilə aparılacaq.

Məktəbəhazırlıq qrupları və 1-ci siniflərin yerdəyişməsinə başlanılacağı tarix barədə ictimaiyyətə əlavə məlumat veriləcək.

müəssisə əsaslı satış və istehsalın zəif olması, regional topdansa satış məntəqələrinin az olması və digər amillərin istehsal xərclərini artırdığı müəyyən olunub.

Dövlət Xidməti bazarda apardığı monitorinq və rəqabət

təhlilləri zamanı rəqabətin pozulduğu halları aşkar etdiyi təqdirdə, pozuntuya yol vermiş təsərrüfat subyektlərinə qarşı antiinhisar qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq ciddi tədbirlər görəcək", - deyər məlumatda qeyd olunub.

MUSAVAT

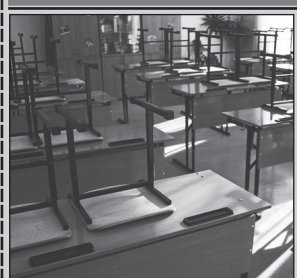
Son səhifə

N 186 (8322) 17 oktyabr 2023

Keniyada saxta vəkil karyerasındakı bütün işlərdə qalib gəlib

Özünü ölkənin Ali Məhkəməsinin vəkili kimi təqdim edən keniyalı təsadüfi yoxlamadan sonra yaxalanıb. Məlum olub ki, onun nəinki vəkillik lisenziyası, hətta heç bir hüquq təhsili də yoxdur. Eyni zamanda afrikalı rayon, apelyasiya və ali məhkəmələrdə 26 işi öz üzərinə götürərək uğurla başa vura bilib. O, indiyədək heç bir prosesi uduzmayıb. Nayrobinin keçmiş qubernatoru və ölkə parlamentinin keçmiş üzvü onun müdafiəsinə qalxıb. Hazırda məsələ ilə bağlı araşdırma aparılır.

Rusiyada şagirdlər sinif yoldaşının onurğasını qırdılar

Sankt-Peterburqun Primorski rayonunda yeddi yaşlı uşağın onurğa sütunu sınıb. İnsident məktəbdə tənaffüs zamanı baş verib. Belə ki, birinci sinif şagirdləri arasındakı oyun xoşagəlməz sonluqla bitib. Uşaqlar sinif yoldaşlarından birini zorla əlindən və ayağından tutaraq kürəyi üstə partanın üzərinə atıblar.

Dərstdən sonra oğlan boynundakı şiddətli ağrılardan şikayət etməyə başlayıb və valideynləri onu tibb müəssisəsinə aparıblar. Zərərçəkənə fəqərələrdən birinin sınığı diaqnozu qoyulub, lakin ailəsi uşağı xəstəxanaya yerləşdirməkdən imtina edib. Birinci sinif şagirdinin valideynlərinin hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edib-etmədiyi məlum deyil.

Ekvadorla prezidentliyə namizəd seçki məntəqəsinə gülləkeçirməz jiletə gəldi

Ekvador prezidentliyinə namizəd Luisa Qonzales prezident seçkilərinin ikinci turunda səsvermə məntəqəsinə gülləkeçirməz jilet geyinərək və mühafizənin müşayiəti ilə gəlib. Siyasətçi boya-başa çatdığı Manabi əyalətinin Çon şəhərindəki məktəbdə səs verib. Qonzalesi hərbiçilər müşayiət ediblər. Bildirilir ki, onun rəqibi Daniel Noboa da artıq səs verib.

Qeyd edək ki, səsvermə prosesi seçkilərin birinci turuna 11 gün qalmış, avqustun 9-da prezidentliyə namizəd Fernando Villavisensionun öldürülməsindən sonra tətbiq edilən fəvqəladə vəziyyət şəraitində keçirilir. İndiki prezident Gilermo Lasso may ayında onun impiçmentinə baxacaq parlamenti buraxmaq üçün erkən seçkilər təyin etmişdi. Yeni dövlət baş-

Kirayədə qalmaq adamı tez qocaldır? - ilginclik araşdırma

Kirayədə qalan insanların orqanizmi daha tez qocalır. Böyük Britaniya və Avstraliyadan olan alimlər aparılan araşdırmalardan sonra belə qənaətə gəlib. Onların tədqiqatlarının nəticələri "BMJ" elmi jurnalında dərc olunub. Tədqiqatda 1 420 nəfər iştirak edib - onların arasında həm kirayədə qalanlar, həm də artıq öz mənzillərini almış şəxslər var. Mütəxəssislər insanların sağlamlıq vəziyyətlərini, öz evlərində, yoxsa kirayədə qalmalarını, bəzələrinin olub-olmaması, kirayə haqqının nə qədər olması, dövlət dəstəyi alıb-almamaları ilə bağlı suallar veriblər.

Daha sonra iştirakçılardan DNT metilasiyasını (bioloji qocalmanın göstəricisi) təhlil etmək üçün qan nümunələri götürüblər. Alimlər qeyd ediblər ki, kirayənin yaratdığı stressə görə mülkləri icarəyə götürən insanlar öz evlərinə sahib olanlardan daha tez qocalır. Onlar, həmçinin işsizlərdən iki dəfə, siqaret çəkənlərdən 50% daha sürətli qocalırlar. Kirayəçilər kirayə pulunu ödəyə bilmədikdə, yaxud əlverişsiz evdə yaşadığında bioloji qocalma daha da sürətlənir.

çısı bu il noyabrın sonu və ya dekabrın əvvəlində vəzifəsinin icrasına başlayacaq. Növbəti prezident və parlament seçkiləri 2025-ci ildə keçiriləcəkdir.

Nəyə görə yun corabda yatmaq lazımdır?

Alimlər yatarkən corabda olmağın yuxuda orqanizmə faydasını araşdırıb. Yuxuda olarkən insan hərəkətsiz və şaquli olduğundan aşağı ətraflara qan dövrəni zəifləyir. Onsuz da ürək qan damar sistemi zəif olan insanlarda ayaqlar soyuyur. Alimlər hesab edirlər ki, yaxşı, keyfiyyətli yuxunun sirri isti ayaqlardadır. Tədqiqatçılar görüb ki, ayağında yun, yumşaq corab olan böyük yaşlı insanlar daha tez yuxuya gedir, dərin yatır və səhər yaxşı oyanır. Corabla da-banların isti saxlanması ayaqlarda qan damarlarının genişlənməsinə səbəb olur. Bu zaman istilik çıxır, daxili temperatur düşür və bu yatmaq vaxtıdır siqnalıdır.

İnsanın daxili temperaturunu bioloji saat və çirkad ritmləri tənzimləyir. Çirkad ritmi insanın yuxusuna nəzarət edir, onun rahat yatıb, gümrah oyanmasına cavabdehdir. Yatanda ayaqları donan insanlarda digər orqanlar qaraciyər, öd və s. əziyyət çəkir. Bir şərtlə ki, corablarınız təmiz yundan olsun. Eləcə də yatmadan əvvəl ayaqları isti vanna etmək də eyni təsiri göstərir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Normadan çox yemək yeyən insanların eşitmə qabiliyyəti zəifləyir.
- * Meşə yanğınları yoxuş istiqamətində daha sürətli yayılır.
- * Uşaqların bahar fəslində daha sürətlə böyüdüüyü sübuta yetirilib.
- * Nə qədər qərribə olsa da, eskimoslar soyuducuları yeməklərin donmaması üçün istifadə edir.
- * "Ketçup" əvvəllər dərman kimi istifadə edilib.
- * İtaliya bayrağının dizaynını Napoleon Bonapart hazırlayıb.
- * Soyuq otaqda yatan insanların pis yuxu görmə ehtimalı digərlərinə nisbətən daha çoxdur.
- * Diş çöpləri yanlış istifadə nəticəsində amerikalıların boğulmasına ən çox səbəb olan vasitədir.
- * Ən uzun barmaqdağı dırnaq ən sürətli, ən qısa barmaqdağı isə ən yavaş tempə uzanır.
- * Koalalar, primatlar və insanlar özlərinə xas barmaq izi olan yeganə canlılardır.
- * Kağız parçalarından Yer üzündə ilk dəfə Çində istifadə edilib.
- * İnsanlar anadan bədənində 300 ədəd sümükə doğulur. Yetkinlik dövrünə çatdıqca isə sümüklərin sayı 206-ya qədər azalır.
- * Telefonu icad edən Aleksandr Qraham Bell həyat yoldaşı və anası ilə heç vaxt telefonla danışa bilməyib. Çünki onların ikisi də anadangəlmə kar olub.
- * İnsan səhər yuxudan ayıldıqda boyu standart ölçüdən 1 sm artıq olur.
- * Kosmosa qaldırılacaq hər 1 kilo çəki üçün sərf olunan yanacaqın miqdarı 530 litrdir.

Səhər yeməyindən imtina beyin və əsəbləri müalicə edir - neyrocərrah

Amerikalı neyrocərrah Rahul Djandial beynin aktivliyini qorumaq üçün nootrop dərmanlardan da təsirli 3 üsulu açıqlayıb.

Milli.Az medicina.az-a istinadən xəbər verir ki, indi beyni aktivləşdirmək, sinir sistemini tənzimləmək üçün varlıdan tutmuş kasıblara kimi nootrop dərmanlara aludə olub.

Alim bu dərmanları "sübut olunmamış və mənasız cəfəngiyyat" adlandırır.

Rahul sınağı daha effektiv metodlarını təklif edir. O, özü fasiləli acqalmanı sınayır.

Gün ərzində 16 saat ac qalmaq. Belə ki, o, səhər 9-dan 5-ə kimi normal qaydada yeyir, amma sonrakı 16 saati heç bir qida qəbul etmir və səhər yeməyini də yemir. O, yalnız su, çay içir.

Djandialın sözlərinə görə, 16 saatlıq qida aclığı beynin neyronlarını təbii yolla bərpa edir. Beynin aktivliyini, itiliyini artırır.

Eləcə də Con Hopkins Universitetində aparılan elmi tədqiqat sübut edib ki, belə fasiləli aclıq beyində gedən neyrodegenerativ xəstəliklərin, Alsgeymer, Parkinsonun qarşısını alır, yaddaşı itiləyir.

Eləcə də Rahul tənaffüs məşqləri təklif edir: "Gündə bir neçə dəfə sakit bir gushədə burundan dərinləndən nəfəs alıb, 5-ə kimi sayaraq nəfəsi saxlayın, sonra aramla ağızdan nəfəsi buraxın". Bu da beynin qan dövrənini, oksigen təminatını yaxşılaşdırır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 2748
Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500